

Yttrande

Centerpartiet

2023-09-20

3.2

Yttrande angående Motion av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg

Yttrande

En av Göteborgs största utmaningar framöver är att klara kompetensförsörjningen. Det saknas personal i många sektorer, inte allra minst inom välfärden. Stora insatser behöver göras både för att rekrytera och behålla personal. För att detta arbete ska göras så bra som möjligt behövs ett sammanhållet arbete både inom stadens verksamheter och nämnder, men också i samarbete med näringsliv och lärosäten. Därför är det positivt att kommunfullmäktige i mars 2023 fattade beslut om en strategisk kompetensförsörjningsplan, med syfte att analysera behoven som finns och möta utmaningarna. Målet är att staden ska kunna säkra personalförsörjningen både genom att behålla och rekrytera personal.

De demografiska utmaningarna är en självklar del i detta arbete. Även om motionen lyfter viktiga frågor är det därmed bättre att detta ingår i det arbete som redan dragit igång i och med kompetensförsörjningsplanen för att undvika parallella spår.

Med hänvisning till detta kommer vi att avslå motionen när den kommer till kommunfullmäktige.

Yttrande
2023-09-19

KD, M, D, L

Yttrande angående - Motion av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg

S, V, MP har i flera nämnder hänvisat till den kommande strategiska kompetensförsörjningsplanen. I arbetet med att möta de demografiska utmaningarna är säkrandet av kompetensförsörjningen givetvis en mycket viktig del, men vi menar att frågan behöver hanteras ur ett betydligt större perspektiv.

Som framgår av motionen krävs det även implementering av ny teknik och nya arbetssätt, men också strategier för att göra Göteborg till en attraktiv stad att leva, bo och arbeta i, för att kunna säkra en god välfärd i framtiden. Vi instämmer i att handlingsplanen bör innehålla förslag till åtgärder som bland annat berör digitalisering, välfärdsteknik och välfärdstjänsternas omfattning. Dessa områden fångas inte upp, eller berörs endast delvis, i den kommande strategiska kompetensförsörjningsplanen.

Det finns ett behov av ett samlat och gemensamt arbete för att möta de demografiska utmaningar som staden står inför. Arbetet i staden har hittills varit för fragmentiserat och uppdelat i flera andra planer och program, utan att frågan har angripits ur ett helhetsperspektiv.

Vi har vid upprepade tillfällen påpekat och agerat för att program och styrdokument i staden ska minska och det kommer vi fortsätta att göra. Det kan dock inte bli ett skäl att säga nej till en stadenövergripande handlingsplan som syftar till att hantera stora och uppenbara utmaningar och ett verkligt behov.

Yttrande

(Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet)

2023-09-19

3.2

Yttrande angående Motion av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg

Det råder inget tvivel om att Göteborg står inför en omfattande demografisk förändring, där färre i arbetsför ålder kommer att behöva försörja allt fler äldre. Detta innebär mycket stora utmaningar inte minst inom välfärdsverksamheterna i staden. En utmaning som Göteborg också delar med resten av Sverige; enligt SKR väntas de som är över 80 år i befolkningen öka med nästan 50 procent till 2031, med effekten att enbart äldreomsorgen måste öka antalet anställda med drygt 30 procent.

Kommunfullmäktige fattade i mars 2023 beslut om en strategisk kompetensförsörjningsplan, med syfte att analysera en rad olika aspekter kopplat till kompetensförsörjningsutmaningen. Den övergripande målsättningen är att på kort och lång sikt säkerställa personalbehoven i stadens verksamheter. Arbetet med planen har nu startat upp och vi ser att frågor som rör demografiska förändringar, vilket också lyfts av remissinstanser i ärendet, ingår som en naturlig del i det arbetet.

Det finns en risk för merarbete till följd av motionen i form av parallella administrativa processer. Det är viktigt att minska administrationen, och i linje med detta så kommer exempelvis programmet för attraktiv arbetsgivare och innovationsprogrammet att avslutas efter att delar av programmen arbetats in i den kommande strategiska kompetensförsörjningsplanen.

Mot bakgrund av detta väljer vi att avslå motionen.

Tilläggsyrkande

2023-09-15



Ärende nr: 3.2

Yrkande angående motion av Elisabeth Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Motionen från KD tillstyrkes.
2. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning tar i samförstånd med förskolenämnden, äldre, samt vård- och omsorgsnämnden samt nämnden för funktionsstöd fram en skräddarsydd språkutbildning med fokus på yrkesrelaterad svenska.
3. Utbildningen ska även omfatta basala och relevanta kunskaper i samhällsorientering och svenska traditioner.
4. Äldre samt Vård- och Omsorgsnämnden, Nämnden för Funktionsstöd och Grundskolenämnden uppdras att utvärdera om dokumentation inom omsorg och utbildning bör göras tillgänglig för en bredare grupp anställda - eller om den bör begränsas till de som har bäst språkkunskaper samt adekvat kompetens med syfte att frigöra tid och resurser.

Yrkande

Sverigedemokraterna är eniga med motionärerna om att det kommer krävas implementering av ny teknik och nya arbetssätt för att kunna säkra en god välfärd i framtiden. För välfärdstjänsternas kompetensförsörjning ser vi att det kommer bli nödvändigt med en centralt placerad rekryteringsenhet som erbjuder stöd till och arbetar tillsammans med rekryterande chefer för att kvalitetssäkra den processen.

Språkutvecklingen, en av de stora utmaningarna - behöver ständigt utvecklas i vardagsarbetet, med stöd från både utbildningsinstans och arbetsplats. Det är en utbildningsform som chefer och arbetsledare tydligt efterfrågar.

I dagsläget saknas kontinuerliga språksatsningar och möjlighet att kunna erbjuda kompetensutveckling i yrkesspråk under längre perioder. Kontinuerliga språkövningar genom interaktion mellan människor borde vara ett krav för att kunna ge rätt förutsättningar till att träna på att kommunicera och dokumentera.

Lärandet måste utgå från den enskilde medarbetaren samt verksamhetens och förvaltningens kollektiva behov.

Slutligen är det viktigt och relevant att utvärdera och överväga om tidskrävande dokumentation inom omsorg och utbildning bör delas med allt fler anställda eller om den bör begränsas till de som har bäst språkkunskaper.

Om de mest lämpade personerna utför dokumentation, vore det ett sätt att kunna utöka effektiviteten och frigöra resurser till annat för de som upplever dokumentation som svårt och tidskrävande. Att revidera uppdragsbeskrivningarna för olika yrkesroller eller åtminstone utvärdera dem är en viktig åtgärd för att uppnå full effektivitet.

**Tjänsteutlåtande**

Utfärdat 2023-08-07

Diarienummer 1365/22

Handläggare

Helena Österlind

Telefon: 031-368 02 28

E-post: helena.osterlind@stadshuset.goteborg.se

Motion av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg

Motionen

Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar att kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborgs Stad.

I motionen konstaterar motionärerna att Göteborg står inför en utmanande demografisk utveckling. Vidare menar motionärerna att den förändrade demografin ställer nya krav på välfärden och efterfrågan på skola, förskola, bostäder, vård och omsorg, som staden behöver förhålla sig till. Eftersom andelen av befolkningen i arbetsför ålder inte håller jämna steg med ett växande behov av välfärdstjänster, kommer allt färre att behöva försörja allt fler. Dessutom väljer unga personer på väg ut på arbetsmarknaden i stor utsträckning karriärvägar utanför välfärden. Motionärerna menar att det därför behöver tas fram en förvaltningsövergripande plan för hur välfärdsuppdraget ska kunna säkerställas givet den demografiska utvecklingen. Enligt motionen bör handlingsplanen innehålla förslag till åtgärder som berör digitalisering, välfärdsteknik, välfärdstjänsternas omfattning och kompetensförsörjning. Handlingsplanen bör också beakta områden med särskilda utmaningar såsom Södra Skärgården och särskilt utsatta områden.

Remissinstanser

Motionen har remitterats för yttrande till exploateringsnämnden, nämnden för Intraservice, förskolenämnden, grundskolenämnden, socialnämnd Nordost, socialnämnd Sydväst, nämnden för funktionsstöd och äldre- samt vård och omsorgsnämnden.

Remissinstansernas svar är sammanställda i nedanstående tabell.

Remissinstans	Beslut	Kommentar
Exploateringsnämnden	Avstyrker Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande. Yrkande D och M	Nämnden instämmer i att den demografiska utvecklingen kommer att utgöra en utmaning för det kommunala välfärdsuppdraget, men bedömer att en handlingsplan enligt motionens förslag riskerar att fragmentera såväl den finansiella

	Yrkande S och C Omröstning Reservation M, L och D	som den politiska styrningen. Detta genom att tillföra ett styrande dokument vars status i relation till den finansiella inriktningen för god ekonomisk hushållning och kommunfullmäktiges budget skulle vara oklar och riskera att bli konflikterande. Handlingsplanen kan komma att behöva omfatta i princip hela det kommunala välfärdsuppdraget, vilket framstår som en svårhanterlig ambition i ett enskilt styrande dokument.
Nämnden för Intraservice	Avstyrker Yrkande S, MP och V Yrkande M och D Omröstning Protokollsanteckning S, MP och V Protokollsanteckning M, D, KD och SD Protokollsanteckning L	Nämnden delar motionärernas oro för framtida finansiering av välfärden. Som motionärerna påpekar kräver en god välfärd ny teknik och arbetssätt och att Göteborg fortsätter vara en attraktiv stad att leva, bo och arbeta i. För att staden ska klara av detta är det inte främst en ny handlingsplan som behövs utan hållbara arbetsvillkor för att trygga välfärdens bemanning och personalförsörjning. Kommunfullmäktiges beslutade i mars 2023 om en strategisk kompetensförsörjningsplan för hela staden. De frågor och områden motionen lyfter är redan omhändertagna inom ramen för arbetet med planen.
Förskolenämnden	Avstyrker Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande Yrkande D, M, L med instämmande av KD Yrkande SD Yrkande S Omröstning	Nämnden delar motionärernas bedömning om att vi står inför en utmanande demografisk utveckling och påtalar att det i detta sammanhang finns anledning att följa utvecklingen vad gäller befolkningsstatistiken noga. Nämnden genomför åtgärder för att kunna möta den förväntade kompetensbristen. För att säkra bemanningsfrågan behöver kommunstyrelsen och

	Protokollsanteckning KD	kommunfullmäktige ta ett större ansvar. Bedömningen är att motionärernas fråga om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg kan omhändertas inom ramen för kommunstyrelsens beslut om att ta fram en strategisk kompetensförsörjningsplan för Göteborgs Stad.
Grundskolenämnden	Avstyrker Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande Yrkande D Yrkande S Omröstning	Nämnden delar motionärernas bedömning om att vi står inför en utmanande demografisk utveckling. Nämnden genomför åtgärder för att kunna möta den förväntade kompetensbristen. Nämnden ser en fördel med att det finns ett strategiskt och samlat arbete i staden för att hantera de kommande demografiska utvecklingen sett utifrån ett kompetensförsörjningsperspektiv.
Socialnämnd Nordost	Tar inte ställning Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande	Nämnden tar inte ställning till om det är en handlingsplan som är lösningen på de utmaningar som lyfts i motionen eller om det är så att befintliga planer och program med koppling till omnämnda områden i motionen kan förstärkas och/eller samordnas. Nämnden har identifierat ett antal program och planer som omhändertar eller tar upp liknande utmaningar som remissen gör och anser att dessa behöver tas i beaktande vid beslut. Nämnden lyfter även frågan om minskad administration i sammanhanget.
Socialnämnd Sydväst	Tar inte ställning Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande	Nämnden tar inte ställning till om det är en handlingsplan som är lösningen på de utmaningar som lyfts i motionen eller om det är så att befintliga planer och program med koppling till omnämnda

	Yrkande M, KD, och D Yrkande S Yttrande SD Omröstning Protokollsanteckning SD Reservation M, D och KD	områden i motionen kan förstärkas och/eller samordnas. Utmaningen med kompetensförsörjning behöver hanteras brett och frågan är större än att hantera som enskild kommun. Det finns en politisk intention om att minska antal planer och program i staden.
Nämnden för funktionsstöd	Tillstyrker Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande Yrkande KD, M och D Yttrande S, V och MP Protokollsanteckning L	Det personliga stödet kan vara avgörande för möjligheten att kunna delta på lika villkor som andra. Att samhället klarar av den demografiska utmaningen och kompetensförsörjningen hör på så sätt nära samman med att personer med funktionsnedsättning ska kunna få sina rättigheter infriade. Nämnden noterar att det pågår flera initiativ på området samtidigt och bedömer att det finns ett stort behov av en gemensam bild och ett gemensamt sätt att arbeta med frågan inom Göteborgs Stad. Det finns ett flertal strategier på området som kan behöva samordnas för att framgångsrikt kunna möta de demografiska utmaningarna. En ny övergripande plan är ett sätt att tydliggöra stadens gemensamma angreppssätt i frågan.
Äldre samt vård och omsorgsnämnden	Tillstyrker Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande Yrkande KD Yrkande V Yrkande SD Yttrande SD	Nämnden ser behov av ett arbete som förenar redan befintliga program och handlingsplaner i staden och tar ett helhetsgrepp för Göteborgs Stad. För att kunna möta framtiden behöver kompetensförsörjningen vara en utgångspunkt för gemensamma satsningar. En gemensam satsning för att möta befolkningsutvecklingen kräver riktade budget- och lönesatsningar till de grupper som kommer att behövas mest för att Göteborgs

	Yttrande S, V, MP Omröstning	Stad ska kunna möta den befolkningsmässiga förändringen. En handlingsplan för Göteborgs Stad som ska ta sig an den befolkningsmässiga utmaningen bör involvera samtliga aktörer i staden för att öka förmågan till gemensamt kraftfullt agerande.
--	---------------------------------	---

Bedömning ur ekonomisk dimension

De demografiska utmaningarna kan komma att beröra både individers ekonomi, kommuners och förvaltningars ekonomi och samhällsekonomin i stort. När behovet av kommunala insatser kraftigt ökar innebär det ökade kostnader för drift, personalresurser och investeringar. Detta förutsätter att nödvändig kompetens finns att tillgå för kommunens verksamheter.

De områden handlingsplanen föreslås omfatta, såsom digitalisering och välfärdsteknik men även insatser för att säkerställa kompetensförsörjning, innebär ofta ökade kostnader inledningsvis. Om insatserna faller väl ut finns däremot möjligheter till långsiktiga ekonomiska vinster, såsom ökad sysselsättning, effektivare arbetssätt och ett mer ändamålsenligt nyttjande av offentliga resurser. Den ekonomiska dimensionen är även beroende av att nationella beslut, satsningar och samordning.

Bedömning ur ekologisk dimension

Inom handlingsplanens föreslagna områden är framför allt digitalisering och välfärdsteknik områden med utmaningar kring ekologisk hållbarhet utifrån den förbrukning av el som digitaliseringen för med sig. Digitalisering kan dock medföra minskat resande och minskad förbrukning av kontorsmaterial och på så sätt bidra till uppsatta miljömål.

Växande städer med en förändrad demografi riskerar att bidra till påfrestningar på ekosystem. En hållbar stadsutveckling omfattar hållbart byggande och hållbar planering inklusive bostäder, offentliga platser såsom parker och torg, transporter, återvinning och säkrare kemikaliehantering. Det påverkar sanitetslösningar, energianvändning och avfallshantering.

Bedömning ur social dimension

Inom de områden som föreslagits ingå i en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg finns en mängd olika utmaningar och möjligheter utifrån den sociala dimensionen. Kompetensförsörjningen är en nyckelfaktor för att skapa en verksamhet av god kvalitet för stadens samtliga invånare. Utmaningen är generell men förstärks i socioekonomiskt utsatta områden. För att möta behovet av kompetensförsörjning behöver staden rekrytera brett och erbjuda öppna och inkluderande arbetsplatser med en god arbetsmiljö. Möjligheter som ny teknik och digitalisering ger samt nya sätt att arbeta och nya sätt att tänka kring kompetens och kompetensförsörjning måste tas tillvara.

Den befolkningsmässiga förändringen med en snabbt ökande åldrande befolkning riskerar att öka ojämlikheten i samhället. Kriserna kan orsaka ökad konkurrens om resurser och kräver djup förståelse om vilka prioriteringar som ökar den sociala hållbarheten.

Stadsledningskontorets kommentar

Innehållet i den av motionärerna föreslagna handlingsplanen är angeläget men att omfattningen av frågorna är avsevärd, vilket framgår av remissinstansernas svar. Göteborgs Stad har styrning inom de flesta områden som motionen omfattar, dock inte alltid framtagen ur det perspektivet som motionens intention är. Det är i dagsläget svårt att avgöra det mest effektiva sättet att ta sig an den komplexa utmaning som demografin och kompetensförsörjningen innebär för kommunal verksamhet. Idag hanteras frågorna på olika sätt, genom såväl nyantagna styrdokument som några som är under utveckling.

Kommunfullmäktige har beslutat om en ny styrmodell för digitalisering som gäller från och med 2023. Denna innebär att kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för att driva stadens digitaliseringsarbete på övergripande nivå. Styrningen innebär även att alla nämnder och styrelser har ansvar för sin egen digitalisering som metod för verksamhetsutveckling, och därmed ett förtydligat ansvar för utveckling och förvaltning av digitala system som stödjer verksamhetens behov. Dessa behov kan vara av olika karaktär, såsom kompetensförsörjning och utveckling av välfärdstjänster.

I remissvaren framgår att den mest angelägna frågan för stadens verksamheter är kompetensförsörjningen. I denna fråga har kommunfullmäktige tagit ett första viktigt steg genom att ge kommunstyrelsen i uppdrag att, tillsammans med ett antal nämnder och styrelser, ta fram en stadengemensam kompetensförsörjningsplan. Syftet med uppdraget är att säkra välfärdsverksamheternas bemanning och personalförsörjning och i förlängningen förutsättningarna att hålla nivån på stadens välfärdsuppdrag. Nämndernas svar på motionen kommer att utgöra ett underlag för arbetet med kompetensförsörjningsplanen. I samband med beredningen av kompetensförsörjningsplanen finns möjligheter att ta ytterligare steg i enlighet med motionens intentioner.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Bilagor:

1. Motionen
2. Exploateringsnämndens handlingar 2023-04-24 § 97
3. Nämnden för Intraservice handlingar 2023-04-26 § 94
4. Förskolenämnden handlingar 2023-04-26 § 88
5. Grundskolenämndens handlingar 2023-04-25 § 92
6. Socialnämnd Nordosts handlingar 2023-04-25 § 142
7. Socialnämnd Sydvästs handlingar 2023-04-26 § 115
8. Nämnden för funktionsstöds handlingar 2023-04-26 § 98
9. Äldre samt vård och omsorgsnämndens handlingar 2023-04-25 § 118

Handling 2022 nr 249**Motion av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg**

Göteborg står inför en utmanade demografisk utveckling. Allt fler lever allt längre och vi spår ett ökande omsorgsbehov i staden. Mellan år 2019 och 2030 kommer personer som är 80 år eller äldre öka med 50 procent, men personer i arbetsför ålder bara 4 procent, i Sverige. Samtidigt föds färre barn i förhållande till den vuxna befolkningen, en utveckling som Göteborg har gemensamt med de flesta andra kommuner. I Göteborgs fall har vi dessutom en utmaning med att många i arbetsför ålder flyttar från staden till någon av kranskommunerna, vilket har negativ påverkan på skatteintäkter men möjligen även på rekryteringsunderlag. Övergången till ökad andel arbete hemifrån har skyndat på den utvecklingen.

Den förändrade demografien ställer nya krav på välfärden och efterfrågan på skola, förskola, bostäder, vård och omsorg, som staden behöver förhålla sig till. Eftersom andelen av befolkningen i arbetsför ålder inte håller jämna steg med ett växande behov av välfärdstjänster kommer allt färre att behöva försörja allt fler. Dessutom väljer unga personer på väg ut på arbetsmarknaden i stor utsträckning karriärvägar utanför välfärden. Det råder stor brist på såväl vård- och omsorgspersonal som pedagoger. Samtidigt behövs arbetstillfällena inom näringslivet för att finansiera välfärdstjänsterna.

För att kunna säkra en god välfärd i framtiden krävs bland annat implementering av ny teknik och nya arbetssätt, men också strategier för att göra Göteborg till en attraktiv stad att leva, bo och arbeta i. Staden behöver därför ta fram en förvaltningsövergripande plan för hur välfärdsuppdraget ska kunna säkerställas givet den demografiska utvecklingen.

Handlingsplanen bör innehålla förslag till åtgärder som berör digitalisering, välfärdsteknik, välfärdstjänsternas omfattning och kompetensförsörjning. Handlingsplanen bör också beakta områden med särskilda utmaningar såsom Södra Skärgården och särskilt utsatta områden.

Kommunfullmäktige föreslås att besluta:

Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborgs Stad.

Elisabet Lann (KD)**Johanna Holmdahl (KD)**

§ 97 EXF-2023-00229

Yttrande till kommunstyrelsen över motion av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg

Beslut

Enligt exploateringsförvaltningens förslag:

1. Med hänvisning till förvaltningens tjänsteutlåtande avstyrker exploateringsnämnden motionens förslag om att ta fram en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg.
2. Tjänsteutlåtandet översänds till kommunstyrelsen som exploateringsnämndens yttrande över motionen.

Handlingar

Exploateringsförvaltningens tjänsteutlåtande 2023-04-24

Yrkande D, M den 2023-04-21

Yrkanden

Patrik Höstmad (D) yrkar bifall till yrkande från D och M

Robert Hammarstrand (S) och Hans Arby (C) yrkar bifall till förvaltningens förslag

Propositionsordning

Ordföranden Robert Hammarstrand (S) ställer proposition på yrkandena och finner att nämnden beslutat bifalla förvaltningens förslag. Omröstning begärs.

Omröstning

Godkänd voteringsproposition: "Ja-röst för bifall till förvaltningens förslag. Nej-röst för bifall till yrkande från D och M.

Julia Edby (V), Vivi-Ann Nilsson (S), Helena Norin (MP), Jack Vahnberg (V), Hans Arby (C) och Robert Hammarstrand (S) röstar Ja (6).

Zagros Hama Aga (M), Ann Catrine Fogelgren (L), Bruno Tiozzo (M), Mikael Sandberg (SD) och Patrik Höstmad (D) röstar Nej (5).



Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2023-04-24

Reservation

Zagros Hama Aga (M), Ann Catrine Fogelgren (L), Bruno Tiozzo (M) och Patrik Höstmad (D) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen

Dag för justering

2023-05-04

Vid protokollet

Sekreterare

Sirpa Bernhardsson

Ordförande

Robert Hammarstrand

Justerande

Patrik Höstmad

Yrkande
med instämmande av

Demokraterna, Moderaterna
Liberalerna, Kristdemokraterna

2023-04-21

Ärende 13

Yrkande angående Yttrande till kommunstyrelsen över motion av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg

Förslag till beslut

I Exploateringsnämnden:

1. Exploateringsnämnden tillstyrker motionens förslag om att ta fram en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg.

Yrkandet

Motionen av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) tar upp angelägna frågor och föreslår att kommunstyrelsen tar fram en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg.

I likhet med förvaltningen i tjänsteutlåtandet instämmer vi i det faktum att den demografiska utvecklingen kommer att utgöra en utmaning för det kommunala välfärdsuppdraget.

Förvaltningen argumenterar dock att en handlingsplan, för att möta en av de absolut största utmaningar vårt gemensamma välfärdssystem står inför, riskerar att fragmentisera den finansiella och politiska styrningen. Orsaken till denna fragmentisering sägs vara oklarheten kring handlingsplanens status i relation till den finansiella inriktningen för god ekonomisk hushållning och kommunfullmäktiges budget.

Det finns idag en rad handlingsplaner och program i staden. Vi kan inte minnas att dessa program - såsom miljö- och klimatprogrammet, näringslivsprogrammet, kulturprogrammet och Göteborgs stads handlingsplan för att inga områden ska vara utsatta - har avfärdats med liknande argumentation. Vi vill även påpeka att det handlar om en konkret handlingsplan för att möta de utmaningar staden står inför mer handfast och som redan idag harmonierar med ett flertal åtgärder som vidtagits den gångna mandatperioden. Vi har därutöver vid upprepade tillfällen påpekat och agerat för att program och styrdokument i staden ska minska – och det kommer vi fortsätta att göra. Men ovan beskrivna förhållande kan inte bli ett skäl att säga nej till en stadenövergripande handlingsplan som syftar till att faktiskt klara av att leverera den välfärd vi har idag även i framtiden.

Den föreslagna handlingsplanen möter stora och uppenbara utmaningar och ett verkligt behov. För att kunna säkra en god välfärd i framtiden krävs bland annat implementering av ny teknik och nya arbetssätt, men också strategier för att göra Göteborg till en attraktiv

stad att leva, bo och arbeta i. Staden behöver därför enligt vår mening ta fram en förvaltningsövergripande handlingsplan för hur välfärdsuppdraget ska kunna säkerställas givet den demografiska utvecklingen.



Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-04-24

Diarienummer EXF-2023-00229

Handläggare

Lukas Jonsson

Telefon: 031-368 12 01

E-post: lukas.jonsson@exploatering.goteborg.se

Yttrande till kommunstyrelsen över motion av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg

Förslag till beslut

I exploateringsnämnden

1. Med hänvisning till förvaltningens tjänsteutlåtande avstyrker exploateringsnämnden motionens förslag om att ta fram en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg.
2. Tjänsteutlåtandet översänds till kommunstyrelsen som exploateringsnämndens yttrande över motionen.

Sammanfattning

I motionen av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) föreslås kommunstyrelsen att ta fram en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg.

Exploateringsförvaltningen instämmer i att den demografiska utvecklingen kommer att utgöra en utmaning för det kommunala välfärdsuppdraget, men bedömer att en handlingsplan enligt motionens förslag riskerar att fragmentera såväl den finansiella som den politiska styrningen. Detta genom att tillföra ett styrande dokument vars status i relation till den finansiella inriktningen för god ekonomisk hushållning och kommunfullmäktiges budget skulle vara oklar och riskera att bli konflikterande.

Exploateringsförvaltningen bedömer även att den föreslagna handlingsplanen, som avser adressera de utmaningar som är förenade med den demografiska utvecklingen, kan komma att behöva omfatta i princip hela det kommunala välfärdsuppdraget, vilket framstår som en svårhanterlig ambition i ett enskilt styrande dokument. Vidare bedömer förvaltningen att ett styrande dokument, enligt förslaget, inte skulle underlätta det nu initierade arbetet inom stadsutvecklingsområdet med att bland annat utveckla arbetssätt och processer för en samordnad investeringsplanering och utbyggnadsplanering; planering som bland andra faktorer även i hög grad behöver utgå ifrån den demografiska utvecklingen och stadens övergripande finansieringsförmåga.

Bedömning ur ekonomisk, ekologisk och social dimension

Exploateringsförvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på förslaget att ta fram en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg utifrån dessa dimensioner.

Exploateringsförvaltningen hänvisar i övrigt till stadsledningskontorets strategiska fördjupning ”Långsiktiga ekonomiska förutsättningar 2022-2040”.

Bilagor

1. Motionen

Ärendet

I motionen av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) föreslås kommunstyrelsen få i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg. Handlingsplanen föreslås innehålla förslag till åtgärder som berör digitalisering, välfärdsteknik, välfärdstjänsternas omfattning och kompetensförsörjning. Handlingsplanen bör, enligt förslaget, även beakta områden med särskilda utmaningar såsom Södra Skärgården och särskilt utsatta områden.

Yttrande ska lämnas till kommunstyrelsen senast den 5 maj 2023.

Förvaltningens bedömning

Exploateringsförvaltningen instämmer i motionens utgångspunkt att Göteborg, tillsammans med övriga kommuner i Sverige, står inför finansieringsutmaningar som är förenade med den demografiska utvecklingen. Exploateringsförvaltningen noterar att motionens förslag i första hand riktar sig mot andra nämnders verksamhetsområden, men eftersom exploateringsnämndens verksamhet berörs av effekter som följer av den demografiska utvecklingen vill förvaltningen ändå lämna följande synpunkter.

Övergripande finansieringsutmaning

Exploateringsförvaltningen bedömer, i enlighet med stadsledningskontorets bedömning som framgår av den strategiska fördjupningen *Långsiktiga ekonomiska förutsättningar 2022–2040*, att stadens finansiella inriktningar för god ekonomisk hushållning är ändamålsenliga för att möta den demografiska utvecklingen. Utifrån denna bedömning anser exploateringsförvaltningen att styrningen för att möta de demografiska utmaningarna, ur ett finansieringsperspektiv, bör utgå från målen för den finansiella inriktningen för god ekonomisk hushållning.

Utöver ovanstående bedömer exploateringsförvaltningen att en handlingsplan enligt motionens förslag riskerar att fragmentera den finansiella och politiska styrningen genom att tillföra ett styrande dokument vars status i relation till den finansiella inriktningen för god ekonomisk hushållning och kommunfullmäktiges budget skulle vara oklar och riskera att bli konflikterande.

Övriga synpunkter

Exploateringsförvaltningen instämmer i bedömningen att den demografiska utvecklingen kommer att utgöra en utmaning för det kommunala välfärdsuppdraget. Exploateringsförvaltningen bedömer emellertid att den föreslagna handlingsplanen, som avser adressera de utmaningar som är förenade med den demografiska utvecklingen, kan komma att behöva omfatta i princip hela det kommunala välfärdsuppdraget, vilket framstår som en svårhanterlig ambition i ett enskilt styrande dokument. Utifrån denna övergripande utmaning finns områden inom vilka staden har möjlighet att vidta åtgärder och adressera på olika sätt. I motionen lyfts ett antal exempel på områden där de demografiska utmaningarna tydligt kan yttra sig och för vilka det bör tas fram åtgärder.

Exploateringsförvaltningen bedömer att dessa områden lämpligen snarare bör hanteras tematiskt genom uppdateringar av befintliga styrande dokument, exempelvis med avseende på kompetensförsörjningen eller teknikutveckling inom välfärdstjänster utifrån en övergripande problembeskrivning, nämligen den demografiska utvecklingen. Frågor

som berör förslag på välfärdstjänsternas omfattning bedömer exploateringsförvaltningen vara en fråga för den politiska budgetprocessen att adressera.

För exploateringsnämnden, som för andra nämnder, utgör den demografiska utvecklingen en grundläggande planeringsförutsättning exempelvis med avseende på planeringen för olika typer av bostäder, kommunal service i form av förskola, skola eller äldreboenden. Samtidigt är dessa förutsättningar komplexa bland annat eftersom förhållandet mellan nyproduktionen av bostäder och kommunal service och befolkningstillväxten är ömsesidigt beroende och förstärkande.

Vidare bedömer förvaltningen att ett styrande dokument, enligt förslaget, inte skulle underlätta det nu initierade arbetet inom stadsutvecklingsområdet med att bland annat utveckla arbetssätt och processer för en samordnad investeringsplanering och utbyggnadsplanering; planering som bland andra faktorer även i hög grad behöver utgå ifrån den demografiska utvecklingen och stadens övergripande finansieringsförmåga.

Kristina Lindfors
Direktör exploateringsförvaltningen

Peter Kim
Avdelningschef

Nämnden för intraservice

Remissvar - Motion av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg

§ 94, 0054/23

Beslut

I nämnden för Intraservice

Motion av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg avstyrks.

Underlag för beslut

1. Tjänsteutlåtande 2023-03-08
2. Motion om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg.docx (H 2022 nr 249)
3. SKR - Ekonomirapporten december 2022.pdf
4. Göteborgs Stads långsiktiga ekonomiska förutsättningar 2022-2040.pdf
5. Den kommunala investeringsbudgeten som instrument för ändamålsenlig digitalisering.pdf
6. Göteborgs Stads plan för digitalisering 2023-2026.pdf
7. Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021-2030.pdf
8. SKR - Valfärdens kompetensförsörjning.pdf
9. Göteborgs Stads innovationsprogram 2018-2023.pdf
10. Svenskarna och internet 2022.pdf
11. Nämnden för Intraservice 230321 - Information om remissvar på motion om handlingsplan för de demografiska utmaningarna

Tidigare behandling

Ärendet bordlades 2023-03-30 § 69.

Yrkanden

Bertil Lidfeldt (S) yrkar, med instämmande från Christin Lindström, (MP), Signe Borch (V), Bertil Hallén (S) och Margareta Åvall (S) att motion av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg avstyrks.

Henrik Sjöstrand (M) yrkar, med instämmande från Magnus Emilsson (D), bifall till förvaltningens förslag.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på förvaltningen för Intraservice förslag mot Bertil Lidfeldt (S) med fleras förslag och finner att nämnden för Intraservice beslutar i enlighet med Bertil Lidfeldts (S) förslag.

Votering

Votering begärs och verkställs.

Ja-röst för Bertil Lidfeldts med flera yrkande

Nej-röst för förvaltningens förslag

Omröstningen har utfallit med 5 Ja-röster och 4 Nej-röster och därmed beslutar nämnden för Intraservice i enlighet med Bertil Lidfeldt (S) förslag.

Ledamot	Ja	Nej	Avstår
Bertil Lidfeldt (S)	ja		
Henrik Sjöstrand (M)		nej	
Signe Borch (V)	ja		
Magnus Emilsson (D)		nej	
Bertil Hallén (S)	ja		
Christin Lindström (MP)	ja		
Andreas Fock (KD)		nej	
Pedram Shirin Bolaghi (SD)		nej	
Margareta Åvall (S)	ja		

Protokollsanteckning

Bertil Lidfeldt (S) med Christin Lindström, (MP), Signe Borch (V), Bertil Hallén (S) och Margareta Åvall (S) antecknar till protokollet:

”Vi delar motionärernas oro för framtida finansiering av välfärden. Regeringen har tydligt aviserat att de inte kommer kompensera kommunerna för pris- och löneökningar utan förhåller sig passiva till de nedskärningar som nu drabbar välfärdspersonalen, barn, äldre och sjuka.

Den ekonomiska krisen förvärras ytterligare av en annalkande demografisk kris. Som motionärerna påpekar kräver en god välfärd ny teknik och arbetssätt och att Göteborg fortsätter vara en attraktiv stad att leva, bo och arbeta i. För att staden ska klara av detta är det inte främst en ny handlingsplan som behövs utan hållbara arbetsvillkor för att trygga välfärdens bemanning och personalförsörjning. Kommunfullmäktiges beslutade i mars 2023 om en strategisk kompetensförsörjningsplan för hela staden. Vi menar att de frågor och områden motionen lyfter redan är omhändertagna inom ramen för arbetet med planen.”

Henrik Sjöstrand (M), Magnus Emilsson (D), Andreas Fock (KD) och Pedram Shirin Bolaghi (SD) antecknar till protokollet:

”Vi anser att förvaltningens svar är ett väl genomarbetat svar på motionen från KD i det som Intraservice kan påverka, vilket M, D, KD, L, SD ställer sig bakom, och röstar därför nej till S, V, MP förslag.”

Kent Wetterskog (L) antecknar följande till protokollet: Jag hade yrkat ja till förvaltningens förslag.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret

Dag för justering

2023-04-28

Vid protokollet

Sekreterare

Angela Moussallem

Ordförande

Bertil Lidfeldt (S)

Justerande

Henrik Sjöstrand (M)

Yrkande

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet

2023-04-21

0054/23

Yrkande angående – Remissvar - Motion av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg

Förslag till beslut

I nämnden för intraservice/kommunstyrelsen:

1. Motion av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg avstyrks.

Yrkandet

Vi delar motionärernas oro för framtida finansiering av välfärden. Regeringen har tydligt aviserat att de inte kommer kompensera kommunerna för pris- och löneökningar utan förhåller sig passiva till de nedskärningar som nu drabbar välfärdspersonalen, barn, äldre och sjuka.

Den ekonomiska krisen förvärras ytterligare av en annalkande demografisk kris. Som motionärerna påpekar kräver en god välfärd ny teknik och arbetssätt och att Göteborg fortsätter vara en attraktiv stad att leva, bo och arbeta i. För att staden ska klara av detta är det inte främst en ny handlingsplan som behövs utan hållbara arbetsvillkor för att trygga välfärdens bemanning och personalförsörjning. Kommunfullmäktiges beslutade i mars 2023 om en strategisk kompetensförsörjningsplan för hela staden. Vi menar att de frågor och områden motionen lyfter redan är omhändertagna inom ramen för arbetet med planen.



Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-03-08

Diarienummer 0054/23

Handläggare

Dan Folkesson

Telefon: 031-36 86 577

E-post: dan.folkesson@intraservice.goteborg.se

Remissvar - Motion av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg

Förslag till beslut

I nämnden för Intraservice besluta:

Tillstyrk motion beträffande handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg

Sammanfattning

Den 2022-12-07 inlämnades en motion om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg. I förslag föreslås att kommunfullmäktige beslutar att kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborgs Stad.

Remissen har skickats till nämnden för Intraservice med flera för ett yttrande och svaret ska vara stadsledningskontoret till handa senast 2023-05-05.

När färre ska försörja fler måste vi hitta nya sätt att arbeta och leverera våra välfärdstjänster. För att kunna finansiera omställning som bland annat berör digitalisering, införandet av välfärdsteknik, omformning av välfärdstjänsternas omfattning och att säkerställa kompetensförsörjning bör kommunstyrelsen därför överväga om investeringsbudgetering kan vara ett instrument för att skapa möjligheterna att finansiera nya lösningar som gör det möjligt för Göteborgs Stad att vara en hållbar stad över tid.

Förvaltningens bedömning är att förslaget bör tillstyrkas då i en stor organisation som Göteborg Stad är det viktiga med en stark styrning och samordning för att undvika suboptimeringar. En gemensam handlingsplan bör samordnas med redan befintliga program, planer och aktiviteter som pågår i staden som t.ex. "Göteborgs Stads plan för digitalisering 2023-2026" (se bilaga 5) och respektive förvaltningar och bolags verksamhetsutvecklings-planer för ta till vara stadens fulla potential.

Bedömning ur ekonomisk dimension

En åldrande befolkning där färre personer ska försörja fler har ekonomiska konsekvenser för Göteborg och kommunen Göteborgs stad. Motionen beskriver några av de utmaningar som Göteborg och Göteborgs Stad står inför.

Kompetensförsörjningen som är en stor del, beskrivs också tydligt i Sveriges kommuner och regioners rapport, ”SKR - Ekonomirapporten december 2022” under kapitel 2 (se bilaga 2).

Stadsledningskontoret beskriver i sin rapport ”Göteborgs Stads långsiktiga ekonomiska förutsättningar 2022-2040” att konsekvenserna för Göteborg är något lindrigare än rikets genomsnitt men trots allt en stor utmaning för staden. Stadsledningskontoret pekar ut digitalisering och välfärdsteknik som en av tre möjliga åtgärder för att möta de ekonomiska utmaningarna under kapitel 7.3 Digitalisering (se bilaga 3).

Vikten av den digitala infrastrukturen och digitala tjänster är helt avgörande för att vi ska klara av vårt välfärdsuppdrag och visade sig tydlig under pandemi med Covid. Därför bör i vissa fall den digitala infrastrukturen och tjänsterna likställas med den fysiska infrastrukturen och tjänsterna. Staden bör börja att använda sin investeringsbudget för en omställning till en hållbar stad. Detta beskrivs också i forskningsgruppen för Digital förvaltning, Göteborgs universitets rapport ”Den kommunala investeringsbudgeten som instrument för ändamålsenlig digitalisering” från 2020 (se bilaga 4).

I stadsledningskontorets tjänsteutlåtande den 7 maj 2020 (dnr 0437/20) sidan 8 refereras till rapporten sid 5 ff. Där anges att ”Decentraliseringen av mandat till förvaltningar leder till svårigheter att koordinera och säkerställa verksamhetsövergripande nytta.

Underutnyttjandet av koncernstyrning och avsaknad av övergripande portföljstyrning leder till suboptimering och bristande ändamålsenlighet. Konsekvensen blir extra tydlig i användningen av redovisningstekniska metoder och förhållningssätt som underminerar långsiktig nytta och effekt av den digitala teknologin. Detta suboptimerar kommunernas strävan efter digital mognad (det vill säga förmågan att tillgodogöra sig nyttorna med digitalisering). Här blir den kommunala investeringsbudgeten särskilt intressant som fel-/underutnyttjat styrmedel för en ändamålsenlig digitalisering.”

Rapportförfattarna menar också på sidan 2 att ”Den kommunala investeringsbudgeten är ett viktigt instrument för att säkerställa kommunens roll som en långsiktig leverantör av välfärd. Enligt tidigare observationer lyser digitala element med sin frånvaro i kommunala investeringsbudgetar, och kostnader för digitalisering hanteras i löpande drift i stället för genom investering. Detta skapar negativa konsekvenser för ändamålsenlig digitalisering, där nyttor relaterade till nyttjandet av digitalisering uteblir.”

Kommunstyrelsen bör därför överväga om investeringsbudgetering kan vara ett instrument för att skapa möjligheterna att finansiera nya lösningar som gör det möjligt för Göteborgs Stad att vara en hållbar stad över tid.

Utifrån ovanstående, är det därför viktigt att utveckla hållbara strategier för att möta dessa utmaningar och säkerställa en hög livskvalitet för alla invånare i staden. En samordning och gemensam handlingsplan bör ha en positiv påverkan på hur Göteborgs Stad kan möta de demografiska utmaningarna ur ett ekonomiskt perspektiv.

Bedömning ur ekologisk dimension

En åldrande befolkning där färre personer ska försörja fler har ekologiska konsekvenser för Göteborg och kommunen Göteborgs stad.

Ändrade konsumtionsmönster, ökad resursanvändning inom äldreomsorgen, ökade behov av transporter och nya behov av boenden är några områden som med största sannolikhet kommer att påverka oss ur det ekologiska perspektivet.

Därför är det viktigt att när nya lösningar tas fram, att dess nettoeffekter inte har ett negativt påverkan på klimat och miljö.

I "Göteborg stads miljö och klimatprogram 2021-2030" (*se bilaga 6*) kan läsas "För alla strategier är innovation, digitalisering, kommunikation och samverkan centrala möjliggörare för att lyckas (*se sid. 30*)" vilket tydligt innefattar digitalisering och välfärdsteknik enligt motionens förslag.

Utifrån ovanstående, är det därför viktigt att utveckla hållbara strategier för att möta dessa utmaningar och säkerställa en hög livskvalitet för alla invånare i staden. En samordning och gemensam handlingsplan bör ha en positiv påverkan på hur Göteborgs Stad kan möta de demografiska utmaningarna ur ett ekologiskt perspektiv.

Bedömning ur social dimension

En åldrande befolkning där färre personer ska försörja fler ha sociala konsekvenser för Göteborg och kommunen Göteborgs stad.

Risker kring ökad social isolering, ökad efterfrågan av sociala tjänster och högre krav på äldreomsorgen, särskilt när det gäller att erbjuda personcentrerad vård och att anpassa sig efter individuella behov är några områden som ofta pekas ut inom det sociala perspektivet.

För staden och förmågan att kunna leverera välfärdstjänster beskriver både motionsförfattarna kompetensförsörjningen som en stor utmaning vilket också förstärks av Sveriges kommuner och regioners rapport "SKR - Välfärdens kompetensförsörjning" (*se bilaga 7*).

Då färre ska försörja fler, innebär det att nya välfärdstjänster och arbetssätt måste utvecklas och vi kan inte fortsätta enligt nuvarande leverans, även om vi haft ekonomiska förutsättningar för det. Detta innebär att innovation och verksamhetsutveckling är en nyckelfaktor för att lösa de demografiska utmaningarna i alla tre hållbarhetsperspektiven. Vilket leder till att det är angeläget att nedanstående beskrivna mål i "Göteborgs Stads innovationsprogram 2018-2023" (*se bilaga 8, sid 9*) uppnås.

Mål

1. Göteborgs Stad har ett strukturerat arbete för att driva innovation som säkerställer effekt och nytta i våra verksamheter utifrån gemensamma prioriteringar.
2. Medarbetare i Göteborgs Stads förvaltningar och bolag har goda förutsättningar att vara innovativa och utveckla verksamheten.
3. Göteborg ska vara erkänd som innovationsledande stad.

Risker kring ökad social isolering är handlar inte bara om de fysiska utan även om ett digitalt utanförskap. Internetstiftelsen beskriver det i sin rapport "Svenskarna och internet 2022" (*se bilaga 9, sid 40*). "Begränsningarna i internetanvändandet skiljer sig mellan

äldre och yngre. Kortfattat begränsas äldre främst av tekniken och yngre av att skydda sin personliga integritet. Äldre begränsas också mer än yngre av att de känner sig otrygga på nätet, samt av kostnadsskäl; vanligast är att de inte har råd med en smartmobil". Därför är det viktigt att vi vid utvecklingen skapar en service som är till för alla.

Utifrån ovanstående, är det därför viktigt att utveckla hållbara strategier för att möta dessa utmaningar och säkerställa en hög livskvalitet för alla invånare i staden. En samordning och gemensam handlingsplan bör ha en positiv påverkan på hur Göteborgs Stad kan möta de demografiska utmaningarna ur ett socialt perspektiv.

Samverkan

Ärendet samverkas med fackliga parter i förvaltningssamverkansgruppen 2023-03-23.

Bilagor

1. Motion om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg.docx (H 2022 nr 249)
2. SKR - Ekonomirapporten december 2022.pdf
3. Göteborgs Stads långsiktiga ekonomiska förutsättningar 2022-2040.pdf
4. Den kommunala investeringsbudgeten som instrument för ändamålsenlig digitalisering.pdf
5. Göteborgs Stads plan för digitalisering 2023-2026.pdf
6. Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021-2030.pdf
7. SKR - Valfärdens kompetensförsörjning.pdf
8. Göteborgs Stads innovationsprogram 2018-2023.pdf
9. Svenskarna och internet 2022.pdf
10. Nämnden för Intraservice 230321 - Information om remissvar på motion om handlingsplan för de demografiska utmaningarna

Skickas till

Stadsledningskontoret

Ärendet

Detta ärende är ett remissyttrande till kommunstyrelsen, från nämnden för Intraservice angående motionen (H 2022 nr 249) kring att det bör finnas en gemensam handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg.

Nämndens remissvar ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast 2023-05-05.

Beskrivning av ärendet

Den 2022-12-07 inlämnades en motion av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg, H 2022 nr 249.

På grund av den demografiska utveckling där vi har en ökande åldrande befolkning och färre som ska försörja fler så uppstår en rad utmaningar. Motionen beskriver några de utmaningar som Göteborgs Stad står inför i sitt välfärdsuppdrag med ett konkret förslag att kommunfullmäktige ska besluta att kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborgs Stad.

Stadsledningskontoret har valt att skicka motionen på remiss till förskolenämnden, grundskolenämnden, nämnden för funktionsstöd, äldre samt vård- och omsorgsnämnden, nämnden för Intraservice, exploateringsnämnden samt socialnämnderna Sydväst och Nordost för yttrande.

Svaret ska vara stadsledningskontoret till handa senast 2023-05-05. Yttrandet ska vara nämnd-/styrelsebehandlat och tydligt uttrycka om nämnden/styrelsen tillstyrker, avstyrker eller inte tar ställning till förslagen.

Remissvaret ska innehålla en kort sammanfattning av synpunkter och bedömningar, samt en bedömning ur dimensionerna ekonomisk, ekologisk och social.

Intraservice har fullgjort remisskraven i detta ärende med en sammanfattning, en bedömning och en bedömning under respektive hållbarhetsdimension.

Förvaltningens bedömning

I en stor organisation som Göteborgs Stad är det viktigt med en stark styrning för att kunna fungera som en organisation. Det finns annars risk att en decentralisera styrning och utveckling uppstår som leder till suboptimering där vi inte kan ta nyttja fördelarna och styrkorna med vår storlek när vi ska leverera välfärd till boende, besökare och näringsliv.

Det därför viktigt att samordna och utveckla hållbara strategier för att möta dessa utmaningar och säkerställa en hög livskvalitet för alla invånare i staden. En samordning och gemensam handlingsplan bör ha en positiv påverkan på hur Göteborgs Stad kan möta de demografiska utmaningarna.

När färre ska försörja fler måste vi hitta nya sätt att arbeta och leverera våra välfärdstjänster. För att kunna finansiera omställning som bland annat berör digitalisering, införandet av välfärdsteknik, omformning av välfärdstjänsternas omfattning och att säkerställa kompetensförsörjning bör kommunstyrelsen därför överväga om investeringsbudgetering kan vara ett instrument för att skapa möjligheterna

att finansiera nya lösningar som gör det möjligt för Göteborgs Stad att vara en hållbar stad över tid.

Intraservice som en av stadens internleverantörer och leverantör av gemensamma tjänster, digital infrastruktur och med ett kompetenscenter för digitalisering kan stötta stadens verksamheter i denna utmaning då till exempel digitalisering och digital infrastruktur är utpekade strategier.

Utifrån ovanstående beskrivningar och bedömningar under de tre hållbarhetsdimensionerna är förvaltningens samlade bedömning att förslaget om att kommunfullmäktige föreslås att besluta att kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborgs Stad bör tillstyrkas.

Detta ligger också i linje med uppdraget som stadsledningskontoret har i att stödja kommunstyrelsen i uppdraget att leda, samordna och följa upp Göteborgs Stads verksamheter och ekonomi samt kommunens strategiska planering.

En gemensam handlingsplan bör samordnas med redan befintliga program, planer och aktiviteter som pågår i staden som t.ex. "Göteborgs Stads plan för digitalisering 2023-2026" (*se bilaga 5*) och respektive förvaltningar och bolags verksamhetsutvecklingsplaner för uppnå full effektivt.

Dan Folkesson

Stina Hall Hellqvist

Chief Digital Officer

Biträdande direktör
Avdelningschef för styrning och stöd
Avdelningschef för Uppdrag



Motion av Elisabeth Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möte de demografiska utmaningarna i Göteborg

§ 88, N608-0125/23

Handling

Förvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2023-03-27

Yrkande D, M, L med instämmande av KD daterat 2023-04-26, protokollsbilaga 5

Yttrande SD daterat 2023-04-25, protokollsbilaga 6

Beslut

1. Förskolenämnden avstyrker motionen.
2. Förskolenämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt eget yttrande till kommunstyrelsen.

Yrkanden

Jessica Blixt (D) yrkar bifall till yrkande D, M, L med instämmande av KD.

Blerta Hoti (S) yrkar bifall till tjänsteutlåtandets förslag till beslut.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på yrkandena och finner att nämnden bifaller tjänsteutlåtandets förslag till beslut.

Votering begärs.

Godkänd propositionsordning:

Ja-röst: Bifall till tjänsteutlåtandets förslag till beslut.

Nej-röst: Bifall till yrkandet från D, M, L med instämmande av KD.

Omröstning

5 ja-röster: Anna-Klara Behlin (V), Richard Malm (S), Rebecca Hedström (MP), Linnéa Hankins (V), Blerta Hoti (S).



4 nej-röster: Sofie Gyllenwaldt (M), Jessica Blixt (D), Lotta Nachemson (L), Birgitta Thörn (SD).

Med 5 ja-röster mot 4 nej-röster bifaller nämnden tjänsteutlåtandets förslag till beslut.

Protokollsanteckning

Kristina Norén Lallo (KD) lämnar som protokollsanteckning att om hon hade fått rösta hade hon röstat nej.

Protokollsutdrag skickas till

stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se

Vid protokollet

Sekreterare

Emma Dolonius

Rätt utdraget ur protokoll intygar:

Helena Lindberg, chef Planering, analys och kansli

Justering av protokollet har tillkännagivits genom anslag på kommunens anslagstavla

Yrkande
med instämmande av

D, M, L
KD

2023-04-26

Ärende 14

Yrkande angående Motion av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg.

Förslag till beslut

I Förskolenämnden:

1. Förskolenämnden tillstyrker motionen.
2. Förskolenämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen

Yrkandet

Motionen av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) tar upp angelägna frågor och föreslår att kommunstyrelsen tar fram en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg.

I likhet med förvaltningen i tjänsteutlåtandet menar vi att det finns behov av ett samlat och gemensamt arbete för att möta de demografiska utmaningar som staden står inför. Arbetet i staden har hittills varit för fragmentiserat och uppdelat i flera andra planer och program, utan att frågan angrips ur ett helhetsperspektiv.

Det finns idag en rad handlingsplaner och program i staden. Vi kan inte minnas att dessa program - såsom miljö- och klimatprogrammet, näringslivsprogrammet, kulturprogrammet och Göteborgs stads handlingsplan för att inga områden ska vara utsatta - har avfärdats med argumentationen att frågan redan tas upp i andra strategiska dokument. Vi vill även påpeka att det handlar om en konkret handlingsplan för att möta de utmaningar staden står inför mer handfast och som redan idag harmonierar med ett flertal åtgärder som vidtagits den gångna mandatperioden. Vi har därutöver vid upprepade tillfällen påpekat och agerat för att program och styrdokument i staden ska minska och det kommer vi fortsätta att göra. Det kan dock inte bli ett skäl att säga nej till en stadenövergripande handlingsplan som syftar till hantera denna specifika ödesfråga.

Den föreslagna handlingsplanen möter stora och uppenbara utmaningar och ett verkligt behov. För att kunna säkra en god välfärd i framtiden krävs bland annat implementering av ny teknik och nya arbetssätt, men också strategier för att göra Göteborg till en attraktiv stad att leva, bo och arbeta i. Staden behöver därför enligt vår mening ta fram en förvaltningsövergripande handlingsplan för hur välfärdsuppdraget ska kunna säkerställas givet den demografiska utvecklingen.

Yttrande

2023-04-25



Ärende nr: 13

Yttrande angående motion av Elisabeth Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg

Sverigedemokraterna är helt eniga med KD om att det kommer krävas implementering av ny teknik och nya arbetssätt för att kunna säkra en god välfärd i framtiden.

För välfärdstjänsternas kompetensförsörjning ser vi att det kommer bli nödvändigt med en centralt placerad rekryteringsenhet som erbjuder stöd till och arbetar tillsammans med rekryterande chefer för att kvalitetssäkra den processen. Dels för omsorgstagares/ elevers säkerhet och levnadsstandard, dels för att gynna ett gott arbetsklimat för de anställda. Språkutvecklingen, den stora utmaningen - behöver ständigt utvecklas i vardagsarbetet, med stöd från både utbildningsinstans och arbetsplats. Det är en utbildningsform som chefer och arbetsledare tydligt efterfrågar.

I dagsläget saknas kontinuerliga språksatsningar och möjlighet att kunna erbjuda kompetensutveckling i yrkesspråk under längre perioder. Kontinuerliga övningar genom interaktion mellan människor borde vara ett krav för att kunna ge rätt förutsättningar till att träna i att kommunicera och dokumentera. Lärandet måste utgå från den enskilde medarbetaren, förskoleverksamhetens och förvaltningens kollektiva behov.

Det kommer bli nödvändigt att arbeta mer med fysiska övningar med scenarion - där man både praktiskt och verbalt får utföra övningar runt matsituationer, hygienrutiner, hjälp vid påklädning etc. Det är sedan länge känt att människor både kommer ihåg och lär in snabbare om detta får ske praktiskt i tal och text. De verktygen är nödvändiga för lärandet vid just dessa arbetssituationer.

Vid språkutbildning behöver medarbetare även få lära sig bakgrunden till de svenska traditionerna, med praktiska tips och idéer till hur de kan följa och arbeta med årstider och årets högtider i gemenskap med barnen.

Det är sverigedemokraternas fasta övertygelse att de flesta anställda inom förskola och grundskola med utrikes härkomst, både vill och kan lära sig god svenska, lära känna svensk kultur, mat och högtider - men behöver få rätt verktyg till att förstå både uttrycken och innebörden i orden.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-03-27

Diarienummer: N608-0125/23

Handläggare: Karin Hansson Ivanetti

E-post: malin.welin@forskola.goteborg.se

Yttrande över motion av (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna.

Förslag till beslut

1. Förskolenämnden avstyrker motionen.
2. Förskolenämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt eget yttrande till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har begärt förskolenämndens yttrande över en motion av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg. I motionen konstaterar motionärerna att Göteborg står inför en utmanande demografisk utveckling. Motionärerna föreslår att kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborgs Stad. Förskoleförvaltningen anser att frågan om demografiska utmaningar kan omhändertas inom ramen för kommunstyrelsens beslut den 8 mars 2023 om att ta fram en kompetensförsörjningsplan för att bland annat hantera personalbristen i välfärdsyrkena.

För att minska den administrativa hanteringen, har delar av tjänsteutlåtandet utformats i dialog med grundskoleförvaltningen.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Motionärerna menar att en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborgs Stad bör innehålla förslag till åtgärder som berör digitalisering, välfärdsteknik, välfärdstjänsternas omfattning och kompetensförsörjning. När det kommer till genomförandet av dessa åtgärder kommer det krävas att finansieringen löpande beaktas i budgetarbetet.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

En grundläggande förutsättning för att bedriva förskoleverksamhet är tillgången på utbildad personal. Kompetensförsörjningen är en utmaning och samtidigt en nyckelfaktor för att skapa en verksamhet av god kvalitet. Förvaltningen genomför åtgärder för att få till en likvärdig fördelning av utbildad personal över staden och säkerställa förutsättningar

för kompetensförsörjning på kort och lång sikt. För att möjliggöra kompetensförsörjning inom verksamhetsområdet krävs att fler väljer förskolan som arbetsplats och barnskötare eller förskollärare som yrke. Utmaningen är generell men förstärks i socioekonomiskt utsatta områden. Utifrån ett likvärdighetsperspektiv är det särskilt angeläget att fortsätta kraftsamla kring åtgärder som syftar till att öka andelen utbildade förskollärare i dessa områden.

Barnkonventionen

Kompetensförsörjningen är en utmaning och samtidigt en nyckelfaktor för att skapa en utbildning av god kvalitet, vilket ligger i linje med barnkonventionens intentioner.

Samverkan

Information har skett med de fackliga organisationerna vid förvaltningssamverkan den 19 april 2023.

Bilaga

Motion av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg.

Ärendet

Kommunstyrelsen har översänt föreliggande motion på remiss till förskolenämnden. Svar ska inlämnas till kommunstyrelsen senast den 5 maj 2023. Ärendet medger ingen bordläggning.

För att minska den administrativa hanteringen, har delar av tjänsteutlåtandet utformats i dialog med grundskoleförvaltningen.

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelsen har begärt förskolenämndens yttrande över en motion av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg.

I motionen konstaterar motionärerna att Göteborg står inför en utmanande demografisk utveckling. Vidare menar motionärerna att den förändrade demografin ställer nya krav på välfärden och efterfrågan på skola, förskola, bostäder, vård och omsorg, som staden behöver förhålla sig till. Eftersom andelen av befolkningen i arbetsför ålder inte håller jämna steg med ett växande behov av välfärdstjänster, kommer allt färre att behöva försörja allt fler. Dessutom väljer unga personer på väg ut på arbetsmarknaden i stor utsträckning karriärvägar utanför välfärden. Motionärerna menar att det därför behöver tas fram en förvaltningsövergripande plan för hur välfärdsuppdraget ska kunna säkerställas givet den demografiska utvecklingen.

I motionen föreslås att kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborgs Stad.

Förvaltningens bedömning

Förskoleförvaltningen delar motionärernas bedömning om att vi står inför en utmanande demografisk utveckling. Förvaltningen vill påtala att det i detta sammanhang finns anledning att följa utvecklingen vad gäller befolkningsstatistiken noga. SCB:s befolkningsstatistik för 2022, visar att 596 841 personer var folkbokförda i Göteborg den 31 december 2022 vilket är en ökning sedan 2021. Inflyttningen till Göteborg har inte varit större sedan mätningar av detta slag genomfördes första gången. För andra året i rad är Göteborg den kommun som växer mest i Sverige. Den grupp som ökar mest är 20 - 45-åringar och det finns även en stor ökning av 75 - 84-åringar, så vi börjar närma oss det som ibland benämns som äldreboomen. Befolkningsstatistiken visar också att andelen nyfödda minskar. Sammantaget innebär en ökning av inflyttning i arbetsför ålder att den demografiska utmaningen på kort sikt kan mildras men att minskningen av nyfödda bidrar till att de demografiska utmaningarna kvarstår på lång sikt.

Förvaltningen genomför åtgärder för att kunna möta den förväntade kompetensbristen. Det arbetet behöver fortsätta och förvaltningen ser i det sammanhanget en fördel med att det finns ett strategiskt och samlat arbete i staden för att hantera de kommande demografiska utvecklingen sett utifrån ett kompetensförsörjningsperspektiv.

Kommunstyrelsen beslutade den 8 mars 2023 att en strategisk kompetensförsörjningsplan ska tas fram för Göteborg Stads för att bland annat hantera personalbristen i välfärdsyrkena. I yrkandet (V, S och MP) som låg till grund för beslutet konstateras att mer behöver göras för att få ett mer sammanhållet arbete för att säkra välfärden i framtiden på strategisk nivå i hela staden. För att säkra bemanningsfrågan behöver

kommunstyrelsen och kommunfullmäktige ta ett större ansvar. Kommunfullmäktige kommer att behandla frågan om kompetensförsörjningsplan inom kort.

Förskoleförvaltningen anser att motionärernas fråga om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg kan omhändertas inom ramen för kommunstyrelsens beslut om att ta fram en strategisk kompetensförsörjningsplan för Göteborgs Stad enligt ovan.

Johan Olofson

Malin Welin

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef Styrning och ledning

Expedieras till: Stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se

Yttrande till kommunstyrelsen över motion om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna

§ 92, N609-0137/23

Beslut

Grundskolenämnden avstyrker motionen om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande, daterat 2023-03-20, som sitt yttrande till kommunstyrelsen.

Ärendet

Kommunstyrelsen har översänt motion av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg på remiss till grundskolenämnden.

Handlingar

Grundskoleförvaltningens tjänsteutlåtande, daterat 2023-03-20

Yrkanden

Jessica Blixt (D) yrkar att motionen ska tillstyrkas.

Viktoria Tryggvadottir Rolka (S) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställer förvaltningens förslag mot yrkande från Jessica Blixt (D) om att motionen ska tillstyrkas och finner att nämnden bifallit förvaltningens förslag.

Omröstning begärs.

Nämnden godkänner följande ordning för omröstning:

- Ja-röst för bifall till förvaltningens förslag.
- Nej-röst för bifall till yrkandet från Jessica Blixt (D).

Omröstning

Viktoria Tryggvadottir Rolka (S), Sara Carlsson Hägglund (V), Dario Espiga Corbo (S), Hillewi Werring (MP) och Ante Bränholm (V) röstar ja.

Sofie Gyllenwaldt (M), Jessica Blixt (D), Axel Darvik (L) och Veronica Oxklint (SD) röstar nej.



Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2023-04-25

Med 5 ja-röster mot 4 nej-röster har grundskolenämnden beslutat enligt förvaltningens förslag.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen

Dag för justering

2023-04-28

Vid protokollet

Sekreterare

Gustav Boström

Ordförande

Viktoria Tryggvadottir Rolka (S)

Justerande

Axel Darvik (L)

Rätt utdraget intygar i tjänsten:

Gustav Boström

Nämndsekreterare

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-03-20

Diarienummer N609-0137/23

Handläggare:

Jonas Österberg

E-post: jonas.osterberg@grundskola.goteborg.se

Yttrande till kommunstyrelsen över motion om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna

Förslag till beslut

I grundskolenämnden,

Grundskolenämnden avstyrker motionen om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande, daterat 2023-03-20, som sitt yttrande till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har begärt grundskolenämndens yttrande över en motion av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg.

I motionen konstaterar motionärerna att Göteborg står inför en utmanande demografisk utveckling. Motionärerna föreslår att kommunstyrelsen ska få i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborgs Stad.

Grundskoleförvaltningen föreslår att nämnden ska *avstyrka* motionen med hänvisning till att frågan om demografiska utmaningar omhändertas inom ramen för kommunstyrelsens beslut den 8 mars 2023 om att ta fram en kompetensförsörjningsplan för att bland annat hantera personalbristen i välfärdsyrkena.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Motionärerna menar att en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborgs Stad bör innehålla förslag till åtgärder som berör digitalisering, välfärdsteknik, välfärdstjänsternas omfattning och kompetensförsörjning. När det kommer till genomförandet av dessa åtgärder kommer det krävas att finansieringen löpande beaktas i budgetarbetet.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension

Bedömning ur social dimension

Kompetensförsörjning är en nyckelfaktor för att skapa en verksamhet av god kvalitet. I skolan handlar det främst om andelen legitimerade och behöriga lärare.

Behörighetsgraden har de senaste åren successivt ökat i förvaltningen. Det gäller för samtliga lärarkategorier och för såväl skolor med högt som lågt socioekonomiskt index.

Trots detta står grundskoleförvaltningen inför stora kompetensförsörjningsutmaningar. Bristen på legitimerade och behöriga lärare är den största kompetensförsörjningsrisken för förvaltningen. Utmaningen är generell, men förstärks i socioekonomiskt utsatta områden och är särskilt problematiskt för grundsärskolan. Utifrån ett likvärdighetsperspektiv är det särskilt angeläget att fortsatt kraftsamla kring åtgärder som syftar till att öka behörighetsgraden i dessa områden.

Samverkan

Information på facklig samverkansgrupp (FSG) den 17 april 2023.

Bilagor

1. Motion av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg

Ärendet

Kommunstyrelsen har översänt motion av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg på remiss till grundskolenämnden. Svar ska lämnas till kommunstyrelsen senast den 5 maj 2023. Ärendet medger ingen bordläggning.

Beskrivning av ärendet

I motionen konstaterar motionärerna att Göteborg står inför en utmanande demografisk utveckling. Vidare menar motionärerna att den förändrade demografin ställer nya krav på välfärden och efterfrågan på skola, förskola, bostäder, vård och omsorg, som staden behöver förhålla sig till. Eftersom andelen av befolkningen i arbetsför ålder inte håller jämna steg med ett växande behov av välfärdstjänster kommer allt färre att behöva försörja allt fler. Dessutom väljer unga personer på väg ut på arbetsmarknaden i stor utsträckning karriärvägar utanför välfärden. Motionärerna menar att det därför behöver tas fram en förvaltningsövergripande plan för hur välfärdsuppdraget ska kunna säkerställas givet den demografiska utvecklingen.

I motionen föreslås att kommunstyrelsen ska få i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborgs Stad.

Förvaltningens bedömning

Grundskoleförvaltningen delar motionärernas bedömning om att Göteborgs Stad står inför en utmanande demografisk utveckling. Förvaltningen vill påtala att det i detta sammanhang finns anledning att följa utvecklingen vad gäller befolkningsstatistiken noga. SCB:s befolkningsstatistik för 2022 visar att 596 841 personer var folkbokförda i Göteborg den 31 december 2022 vilket är en rejäl ökning sedan 2021. Inflyttningen till Göteborg har inte varit större sedan mätningar av detta slag genomfördes första gången. För andra året i rad är Göteborg den kommun som växer mest i Sverige. Den grupp som ökar mest är 20-45-åringar. Det finns även en stor ökning av 75-84-åringar som utgör förstadiet till det som ibland benämns som äldreboomen. Befolkningsstatistiken visar också att andelen nyfödda minskar. Sammantaget innebär en ökning av inflyttning i arbetsför ålder att den demografiska utmaningen på kort sikt kan mildras men minskningen av nyfödda bidrar till att de demografiska utmaningarna kvarstår på lång sikt.

Förvaltningen har vidtagit en rad åtgärder för att kunna möta den förväntade kompetensbristen. Det arbetet behöver fortsätta och i det sammanhanget finns en fördel med ett strategiskt och samlat arbete i staden för att hantera den kommande demografiska utvecklingen sett utifrån ett kompetensförsörjningsperspektiv. Kommunstyrelsen beslutade (2023-03-08) att en strategisk kompetensförsörjningsplan ska tas fram för Göteborg Stads för att bland annat hantera personalbristen i välfärdsyrkena. I yrkandet (från V, S och MP) som låg till grund för beslutet konstateras att mer behöver göras för att få ett mer sammanhållet arbete för att säkra välfärden i framtiden på strategisk nivå i hela staden. För att säkra bemanningsfrågan behöver kommunstyrelsen och kommunfullmäktige ta ett större ansvar. Kommunfullmäktige kommer att behandla frågan om kompetensförsörjningsplan inom kort.

Grundskoleförvaltningen föreslår därför att nämnden ska *avstyrka* motionen från Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg. Förvaltningen anser att frågan omhändertas inom ramen för kommunstyrelsens beslut om att ta fram en kompetensförsörjningsplan enligt ovan.

Göteborgs Stad Grundskoleförvaltningen

Maria Andersson
Förvaltningsdirektör

Helena Sjöberg
Avdelningschef



§ 142 N163-0105/23

Svar på remiss - Motion angående handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg

Ärendet

En remiss har inkommit från kommunstyrelsen för socialnämndens yttrande över motion av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg. Remissen har skickats till socialnämnderna Sydväst och Nordost samt ett antal andra nämnder.

Remissen ska besvaras senast den 5 maj 2023.

Handling

Förvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2023-02-15.

Yrkande från Moderaterna, Kristdemokraterna och Demokraterna daterat 2023-04-24.

Yttrande från Sverigedemokraterna daterat 2023-04-21.

Yrkanden

Lena Landén-Ohlsson (S) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Johan Fält (M) yrkar bifall till motionens intentioner och avslag på förvaltningens förslag.

Proposition

Ordföranden ställer proposition på de båda yrkandena och finner att socialnämnden beslutat enligt förvaltningens förslag.

Beslut

1. Socialnämnd Nordost beslutar att inte ta ställning till motionen av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg med hänvisning till de synpunkter som framkommer i förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Socialnämnden Nordost översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunfullmäktige.
3. Socialnämnd Nordost förklarar beslutet omedelbart justerat.



Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2023-04-25

Protokollsanteckning

Per-Eric Trulsson (SD) antecknar som yttrande en skrivelse från den 21 april.

Reservation

Johan Fält (M), Zagros Hama (M), Gunnar Barrvik (D) och Rita Stålbirt (KD) reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna yrkandet.

Expedieras

Stadsledningskontoret

Dag för justering

2023-04-25

Vid protokollet

Sekreterare

Annika Funkqvist

Ordförande

Lena Landén-Ohlsson

Justerande

Johan Fält

Yrkande

KD M D L

2023-04-24

Ärende 14

Yrkande angående Svar på remiss - motion angående handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg

Förslag till beslut

I Socialnämnden:

1. Socialnämnd Nordost tillstyrker motionens förslag om att ta fram en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg.

Yrkandet

Motionen av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) tar upp angelägna frågor och föreslår att kommunstyrelsen tar fram en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg.

I likhet med förvaltningen i tjänsteutlåtandet menar vi att det finns behov av ett samlat och gemensamt arbete för att möta de demografiska utmaningar som staden står inför. Arbetet i staden har hittills varit för fragmentiserat och uppdelat i flera andra planer och program, utan att frågan angrips ur ett helhetsperspektiv.

Det finns idag en rad handlingsplaner och program i staden. Vi kan inte minnas att dessa program - såsom miljö- och klimatprogrammet, näringslivsprogrammet, kulturprogrammet och Göteborgs stads handlingsplan för att inga områden ska vara utsatta - har avfärdats med argumentationen att frågan redan tas upp i andra strategiska dokument. Vi vill även påpeka att det handlar om en konkret handlingsplan för att möta de utmaningar staden står inför mer handfast och som redan idag harmonierar med ett flertal åtgärder som vidtagits den gångna mandatperioden. Vi har därutöver vid upprepade tillfällen påpekat och agerat för att program och styrdokument i staden ska minska – och det kommer vi fortsätta att göra. Men det kan inte bli ett skäl att säga nej till en stadenövergripande handlingsplan som syftar till hantera denna specifika ödesfråga.

Den föreslagna handlingsplanen möter stora och uppenbara utmaningar och ett verkligt behov. För att kunna säkra en god välfärd i framtiden krävs bland annat implementering av ny teknik och nya arbetssätt, men också strategier för att göra Göteborg till en attraktiv stad att leva, bo och arbeta i. Staden behöver därför enligt vår mening ta fram en förvaltningsövergripande handlingsplan för hur välfärdsuppdraget ska kunna säkerställas givet den demografiska utvecklingen.

Yttrande

2023-04-21



Ärende nr: 14

Yttrande angående motion av Elisabeth Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg

Sverigedemokraterna är helt eniga med KD om att det kommer krävas implementering av ny teknik och nya arbetssätt för att kunna säkra en god välfärd i framtiden.

För välfärdstjänsternas kompetensförsörjning ser vi att det kommer bli nödvändigt med en centralt placerad rekryteringsenhet som erbjuder stöd till och arbetar tillsammans med rekryterande chefer för att kvalitetssäkra den processen. Dels för omsorgstagares säkerhet och levnadsstandard, dels för att gynna ett gott arbetsklimat för de anställda. Språkutvecklingen, den stora utmaningen - behöver ständigt utvecklas i vardagsarbetet, med stöd från både utbildningsinstans och arbetsplats. Det är en utbildningsform som chefer och arbetsledare tydligt efterfrågar.

I dagsläget saknas kontinuerliga språksatsningar och möjlighet att kunna erbjuda kompetensutveckling i yrkesspråk under längre perioder. Kontinuerliga övningar genom interaktion mellan människor borde vara ett krav för att kunna ge rätt förutsättningar till att träna i att kommunicera och dokumentera. Lärandet måste utgå från den enskilde medarbetaren, vård- och omsorgstagares och verksamhetens och förvaltningens kollektiva behov.

Det kommer bli nödvändigt att arbeta mer med fysiska övningar med scenarion - där man både praktiskt och verbalt får utföra övningar runt matsituationer, hygienrutiner, hjälp vid påklädning, hjälp vid utdelning av mediciner och ögondroppar etc. Det är sedan länge känt att människor både kommer ihåg och lär in snabbare om detta får ske praktiskt i tal och text. De verktygen är nödvändiga för lärandet vid just dessa arbetssituationer.

Vid språkutbildning behöver vårdgivaren även få lära sig bakgrunden till de svenska traditionerna, med praktiska tips och idéer till hur de kan följa och arbeta med årstider och årets högtider i gemenskap med omsorgstagarna. Det är av vikt att känna till att sillen serveras kall, att färdiglagade bruna bönor som kommer i emballerat i plast inte serveras på samma sätt som en plastkorg med ärtsoppa eller risgrynsgröt. Det må te sig självklart, men det finns alldeles för många exempel där äldre blivit serverade sill uppvärmd i mikrougn och bruna bönor (som om detta vore risgrynsgröt) i en djup tallrik med mjölk runtom. Det blir både ovärdigt och olyckligt för alla inblandade parter.

Det är sverigedemokraternas fasta övertygelse att de flesta anställda inom äldreomsorg, funktionsstöd, förskolan etc. med utrikes härkomst, både vill och kan lära sig god svenska, lära känna svensk kultur, mat och högtider - men behöver få rätt verktyg till att förstå både uttrycken och innebörden i orden.



Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-02-15

Diarienummer N163-0105/23

Handläggare

Anna Hagström, Kajsa Ahlström, Tobias Gröndahl

Telefon: 031-365 00 00

E-post: tobias.grondahl@nordost.goteborg.se

Svar på remiss - motion angående handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg

Förslag till beslut

1. Socialnämnd Nordost beslutar att inte ta ställning till motionen av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg med hänvisning till de synpunkter som framkommer i förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Socialnämnden Nordost översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunfullmäktige.
3. Socialnämnd Nordost förklarar beslutet omedelbart justerat.

Sammanfattning

En remiss har inkommit från kommunstyrelsen för socialnämndens yttrande över motion av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg. I motionen anges att handlingsplanen bör innehålla förslag till åtgärder som berör digitalisering, välfärdsteknik, välfärdstjänsternas omfattning och kompetensförsörjning.

Förvaltningen menar att det finns ett behov av ett samlat och gemensamt arbete för att möta de demografiska utmaningar som staden står inför. Förvaltningen har identifierat ett antal program och planer som omhändertar eller tar upp liknande utmaningar som remissen gör och anser att dessa behöver tas i beaktande vid beslut om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborgs stad. Förvaltningen ser också att frågan är större än att hantera som enskild kommun.

Förvaltningen föreslår att nämnden inte tar ställning till motionens förslag med hänvisning till det som framkommer i tjänsteutlåtandet.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Det finns ett samband mellan kommuners ekonomiska utveckling och demografiska förändringar. I kommuner med en negativ befolkningsutveckling ökar kostnadsnivåerna per invånare, vilket leder till att intäkterna får svårare att täcka ökade kostnader per invånare. Generellt medför befolkningsförändringar ekonomiska effekter för kommuner som ofta tar sig uttryck i förändrade skattesatser. Detta gäller även Göteborg och de demografiska utmaningar staden står inför.

I motionen föreslås att en handlingsplan tas fram för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg utifrån digitalisering, välfärdsteknik, välfärdstjänsternas omfattning och kompetensförsörjning. Förslaget skulle kunna innebära ökade kostnader beroende på vilka uppdrag som åläggs socialförvaltningen Nordost i handlingsplanen. Utifrån dessa områden finns dock möjligheter till långsiktiga investeringar som på sikt leder till besparingar, förutsatt att insatserna faller väl ut. Inom området lyfts ofta ökad sysselsättning, minskad administrativ börda, färre sjukskrivningar, effektivare arbetssätt och nyttjande av offentliga resurser som möjliga vinster.

Förvaltningen och staden är också beroende av att nationella beslut, satsningar och samordning varför den ekonomiska dimensionen är svår att förutsäga.

Bedömning ur ekologisk dimension

Inom handlingsplanens föreslagna områden är framför allt digitalisering och välfärdsteknik områden med utmaningar kring ekologisk hållbarhet utifrån den förbrukning av el som digitaliseringen för med sig. Idag pågår en mycket kraftfull digitalisering av samhället, där ett oändligt antal eldrivna enheter bildar alltmer avancerade infrastrukturer; så som internet, digitala plattformar och molntjänster. Sammantaget kräver denna utveckling stora mängder energi och resurser. Digitalisering kan dock medföra minskat resande och minskad förbrukning av kontorsmaterial och på så sätt bidra till uppsatta miljömål.

Bedömning ur social dimension

De områden som föreslagits ingå i en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg medför olika utmaningar och möjligheter utifrån den sociala dimensionen.

I Ekonomirapporten¹ (december 2022) som ges ut av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) två gånger per år anges att utbudet av arbetskraft måste öka för att Sveriges kommuner ska klara kompetensförsörjningen. I rapporten beskrivs att det också handlar om att de som är arbetslösa idag tas till vara i arbete.

I Göteborgs Stads program för jämlik stad 2018–2026 finns det ett målområde som heter *Skapa förutsättningar för arbete*. En av strategierna i programmet är att underlätta första steget in på arbetsmarknaden. Många som befinner sig i arbetslöshet har kort utbildningsnivå och att hjälpa människor till en första anställning eller lotsa vidare till utbildning är av stor betydelse för att ge människor bra förutsättningar för arbete och på så vis förbättra livsvillkoren.

När det kommer till förutsättningar på arbetsmarknaden och jämställdhet finns en hög andel kvinnor inom vårdrelaterade yrken i offentlig sektor. Det som är tydligt är att lönestrukturen är mer sammanpressad i dessa yrken, vilket till stor del är ett resultat av att det är svårt att göra lönekarriär. Detta bidrar också till utmaningar att rekrytera och behålla arbetskraft inom dessa yrken.

Möjligheterna kring välfärdsteknik och digitala lösningar kan hjälpa invånare till ett självständigt liv och således uppfylla ens mänskliga rättigheter. Samtidigt finns risker

¹ Ekonomirapporten, december 2022 - Om kommunerna och regionernas ekonomi. Sveriges kommuner och regioner (SKR)

kopplat till jämställdhet och inkludering. I takt med en ökad digitalisering finns också ett växande digitalt utanförskap i samhället som särskilt berör personer med utländsk bakgrund och äldre personer. En annan aspekt handlar om att en stor andel av de individer som utvecklar grunden för vårt digitala samhälle är män.

Åtskilliga aktörer såsom Världsbanken, WHO och EU samt långtidsutredningar och forskningsrapporter har genom åren påvisat ett samband mellan hälsa och ekonomisk utveckling. Ett av de globala målen i Agenda 2030 (Mål 3), handlar om Hälsa och välbefinnande och formuleras: Säkerställ att alla kan leva ett hälsosamt liv och verka för alla människors välbefinnande i alla åldrar. I målet slås fast att god hälsa är en grundläggande förutsättning för människors möjlighet att nå sin fulla potential och att bidra till samhällets utveckling. Investeringar i hälsa genom till exempel hälso- och sjukvårdssystem är en återinvestering i samhällets utveckling i stort.

Samverkan

Information har lämnats i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) den 18 april 2023.

Bilagor

1. Motion av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg.

Ärendet

En remiss har inkommit från kommunstyrelsen för socialnämndens yttrande över motion av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg. Remissen har skickats till socialnämnderna Sydväst och Nordost samt ett antal andra nämnder. Remissen ska besvaras senast den 5 maj 2023 och skickas till stadsledningskontoret, märkt med diarienummer 1365/22.

Beskrivning av ärendet

Om motionen

Motionen beskriver att Göteborg står inför en utmanade demografisk utveckling utifrån att allt fler lever längre och man spår ett ökande omsorgsbehov i staden. Samtidigt föds färre barn i förhållande till den vuxna befolkningen, en utveckling som Göteborg har gemensamt med de flesta andra kommuner. I Göteborgs fall finns dessutom en utmaning med att många i arbetsför ålder flyttar från staden till någon av kranskommunerna, vilket har negativ påverkan på skatteintäkter men möjligen även på rekryteringsunderlag. Vidare beskrivs i motionen att den förändrade demografin ställer nya krav på välfärden och efterfrågan på skola, förskola, bostäder, vård och omsorg, som staden behöver förhålla sig till. Eftersom andelen av befolkningen i arbetsför ålder inte håller jämna steg med ett växande behov av välfärdstjänster kommer allt färre att behöva försörja allt fler.

För att kunna säkra en god välfärd i framtiden anger förslagsställarna att det bland annat krävs implementering av ny teknik och nya arbetssätt, men också strategier för att göra Göteborg till en attraktiv stad att leva, bo och arbeta i. Utifrån detta anges staden behöva ta fram en förvaltningsövergripande plan för hur välfärdsuppdraget ska kunna säkerställas givet den demografiska utvecklingen.

Förslagsställarna anger att handlingsplanen bör innehålla förslag till åtgärder som berör digitalisering, välfärdsteknik, välfärdstjänsternas omfattning och kompetensförsörjning. Handlingsplanen bör också beakta områden med särskilda utmaningar såsom södra skärgården och särskilt utsatta områden.

I motionen föreslås kommunfullmäktige besluta att:

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborgs Stad.

De utmaningar som motionen berör

Motionen tar särskilt fasta på att skapa en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna. Den bör innehålla förslag som berör digitalisering, välfärdsteknik, välfärdstjänsternas omfattning och kompetensförsörjning.

Digitalisering

Inom området digitalisering lyfts ofta möjligheter att göra digitala system bättre anpassade till arbetet eller att frigöra tid för medarbetarna och att minska på onödig uppföljning och rapportering. Användandet av ny teknik är av stor betydelse för att kunna möta utmaningarna med en minskande arbetsför befolkning och utveckla nya digitala tjänster. Gällande förvaltningens eget arbete med digitalisering så pågår det en hel del processer för att göra socialtjänstens tjänster mer digitala. I takt med det behöver förvaltningen också ha i åtanke att det finns ett växande digitalt utanförskap i samhället

som särskilt berör personer med utländsk bakgrund och äldre personer. Förvaltningen har därför ett pågående arbete med att öka den digitala kompetensen hos befolkningen.

Välfärdsteknik

Handlar om att möjliggöra digitala lösningar som syftar till att öka individer som får hjälp av offentliga trygghetssystem att bibehålla trygghet, aktivitet och självständighet. Det handlar om att inom kommunens verksamheter ha digitala lösningar för till exempel trygghetslarm, gps-larm eller för brukare inom socialtjänsten att erbjuda digitala möten etc. Ett exempel på välfärdsteknik som socialförvaltningen arbetar med är återansökan för försörjningsstöd och ”mina meddelanden” som är en slags digital brevlåda/posthantering. Att använda välfärdsteknik möjliggör ofta för personal att effektivisera sitt arbete, förkorta handläggningstider och i stället frigöra tid till sådana uppgifter som inte kan ersättas med digitala lösningar.

Välfärdstjänsternas omfattning

En åldrande befolkning innebär en större försörjningsbörda för de som är yrkesverksamma. Att samhället har allt fler äldre individer gör att kostnaderna ökar för sjukvård och äldreomsorg. En ökning i antalet kroniskt sjuka (t.ex. genom demenssjukdom) och fler multisjuka är kostnadsdrivande. Det är även stigande personalkostnader. Detta riskerar att leda till en underdimensionering av den offentliga finansieringen. För att klara det ökade trycket på välfärden och bibehålla en välfärdsstat krävs ställningstaganden kring möjliga finansieringskällor för att klara framtidens välfärd. Det kan handla om högre egenfinansiering, högre skatter, ökade förebyggande insatser för att minska vårdbehov och förebygga ohälsa eller om försäkringslösningar etc.

Kompetensförsörjning

Kompetensförsörjningen är en stor utmaning i kommunal sektor. Behoven av hälso- och sjukvård ökar samtidigt som pensionsavgångarna är stora och antalet personer i arbetsför ålder ökar relativt långsamt. Orsakerna till det svåra rekryteringsläget för kommunal sektor beror inte enbart på demografiska faktorer, även löner och arbetsmiljö är av betydelse. Sveriges kommuner och regioner (SKR) pekar ut kompetensförsörjning som den största utmaningen framöver.

Hur dessa områden berörs i befintliga program och handlingsplaner

Förvaltningen har identifierat ett antal program och planer som omhändertar eller tar upp liknande utmaningar som remissen gör. Nedan följer några exempel:

Program/plan	Här omnämns
Göteborgs stads program för attraktiv arbetsgivare 2019-2023	Innehåller gemensamma mål och strategier för att stärka stadens förutsättningar att vara en attraktiv arbetsgivare och hantera stadens utmaningar med kompetensförsörjning.
Göteborgs stads plan för digitalisering 2023-2026	Hur stadens digitaliseringsarbete ska komma framåt. Innehåller mål, inriktningar och prioriteringar och tar upp kopplingen mellan digitalisering och kompetensförsörjning.

Program/plan	Här omnämns
Göteborgs stad innovationsprogram 2018-2023	Programmets syfte är att skapa ett strukturerat arbete med innovation i Stadens verksamheter, tar fasta på att ett strategiskt och systematiskt innovationsarbete är viktigt för att utvecklingen av Göteborgs Stads kärnverksamhet ska bli framgångsrik. Ett av målen är att offentliga verksamheter bidrar till att utveckla innovativa lösningar för att möta samhällsutmaningar.
Översiktsplan för Göteborgs stad	Särskilt kapitel om strategier för att göra staden attraktiv att bo och leva i.
Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2018-2035	Inom programmet finns ett mål att skapa förutsättningar för nya jobb i Göteborgsregionen. Göteborg ska attrahera talang och tillvarata kompetens.
Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018-2026	Programmet pekar ut den fortsatta färdriktningen för hur Göteborg i framtiden ska kunna bli en mer jämlik stad. Mål som berör handlar om att skapa förutsättningar för arbete.
Göteborgs Stads plan för jämställdhet 2019-2023	Särskilt kapitel om staden som attraktiv arbetsgivare och jämlik kompetensförsörjning. avsnitt fokuserar på rekrytering i syfte att minska könsuppdelning bland yrken i stadens regi. Jämställda och konkurrenskraftiga löner är en viktig del för att tillgodose den långsiktiga kompetensförsörjningen i staden särskilt som att många fler kvinnor arbetar inom offentlig sektor.
Göteborgs stads handlingsplan för åldersvänliga Göteborg 2021-2024	Syftet med handlingsplanen är att möjliggöra att staden blir en bättre plats att åldras i.
Övriga relaterade ärenden:	
1. Färdplan -länsgemensam strategi för god och nära vård 2. Yrkande angående strategisk kompetensförsörjningsplan för Göteborgs stad	1. Avslag i Kommunfullmäktige 5/10-22 2. Yrkande av S,V och MP i Kommunstyrelsen 1/2-23, rev 6/3-23. Beslut bifall. Bordlagt i Kommunfullmäktige 23/3-23.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen föreslår att nämnden inte tar ställning till motionens förslag om att ge kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborgs Stad med hänvisning till det som framkommer i tjänsteutlåtandet.

Förvaltningen menar att det finns ett behov av ett samlat och gemensamt arbete för att möta de demografiska utmaningar som staden står inför. Varje enskild förvaltning kommer inte att lösa de utmaningar som beskrivs i motionen på egen hand utan det krävs gemensamma satsningar. Förvaltningen tar inte ställning till om det finns behov av en handlingsplan kring de utmaningar som lyfts i motionen eller om det är så att befintliga planer och program med koppling till omnämnda områden i motionen kan förstärkas och/eller samordnas.

Förvaltningen vill lyfta fram följande:

1. Utmaningen med kompetensförsörjning behöver hanteras brett

Personalbristen inom välfärden är en nationell utmaning. Det kommer att krävas stora förändringar i både utbud av arbetskraft och arbetssätt framöver för att klara kompetensförsörjningen. SKR menar att kommuner och regioner behöver minska behovet av fler anställda för att klara välfärdsuppdraget bland annat genom att:

- Öka heltidsarbetet, öka jämställdheten och förlänga arbetslivet.
- Behålla och utveckla medarbetare genom att prioritera arbetsmiljöarbetet, minska sjukfrånvaron, stödja medarbetarnas utveckling och stärka ledarskapet.
- Utveckla arbetssätten genom att använda kompetensen rätt och utnyttja tekniken smart.

I Göteborgs stads program för attraktiv arbetsgivare 2019-2023 identifieras kompetensförsörjning som en utmaning. Programmet pekar på möjligheter som ny teknik och digitalisering ger, nya sätt att arbeta och att nya sätt att tänka kring kompetens och kompetensförsörjning måste tas tillvara.

I Nordost finns särskilda utmaningar vad gäller hög arbetslöshet men också möjligheter att ge invånare bättre förutsättningar att komma in på den svenska arbetsmarknaden. Det handlar bland annat om insatser för ökade språkkunskaper, validering av tidigare utbildning och att minst tillgodogöra sig en grundskole- och gymnasieutbildning. Att hantera kompetensförsörjning handlar om att utbilda personal, rekrytera brett tex genom samverkan med lärosäten men också behålla personal som är erfaren inom branschen genom att vara en god och attraktiv arbetsgivare. Förvaltningen ser att när program för attraktiv arbetsgivare löper ut behöver frågan om kompetensförsörjning fortsatt styrning.

2. Det finns idag en plan för digitalisering i Göteborgs stad

Förvaltningen kan konstateras att det finns en rad pågående digitaliseringssatsningar i såväl staden som i förvaltningen. Samtidigt finns det många områden som behöver utvecklas och inte minst behövs ett krafttag för att implementera och leva upp till planen för digitalisering. I Nordost finns särskilda utmaningar då den digitala kompetensen behöver öka hos befolkningen. Resurser för att tillgängliggöra digitala tjänster och lösningar är avgörande för att utvecklingen inte ska bidra till ökat digitalt utanförskap. Göteborg behöver även samverka med andra kommuner och inte skapa sina egna digitala lösningar. Kommunerna har samma uppdrag men oftast löses frågor på olika sätt. Det krävs ett strategiskt och strukturerat sätt att dela erfarenheter och ta lärdom om varandra.

3. Förvaltningen ser att frågan är större än att hantera som enskild kommun

I Ekonomirapporten (december 2022) som ges ut av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) två gånger per år betonas att det finns en tämligen samstämmig bild av de demografiska utmaningarna och att regeringen samt kommuner och regioner genom SKR behöver hitta en gemensam syn över vad som krävs för att klara utmaningarna. Här belyses att långsiktiga överenskommelser om önskvärda förändringar samt konkreta åtaganden från respektive part behöver komma till. I rapporten omnämns bland annat att staten behöver ta ett större grepp och övergripande ansvar för digitalisering. En av de viktigaste frågorna är att det måste bli lättare att dela data inom och mellan hälso- och sjukvård och omsorg. Ett annat exempel som lyfts är risken att varje myndighet väljer egna lösningar och standarder på e-tjänster och kommunikation. Om kommuner och regioner ska kunna utnyttja fördelar med digitaliseringen krävs återanvändbara och skalbara lösningar. Förvaltningen ställer sig bakom det som framkommer i rapporten och

ser att det är av stor betydelse att dessa frågor hanteras nationellt för att bespara kommuner och regioner ett stort, kostsamt och resurskrävande utvecklingsarbete.

4. Behov av att skapa jämlika livsvillkor för att fler ska få ett hälsosamt åldrande

Förvaltningen vill lyfta fram hälsans betydelse för den demografiska utvecklingen. Att människor lever längre och i allt större utsträckning ett hälsosamt liv får på det stora hela räknas som en framgång för svensk folkhälsopolitik och utvecklingen inom hälso- och sjukvården. Däremot har den självupplevda psykiska hälsan försämrats och det råder stor ojämlikhet i hälsa med systematiska hälsoskillnader mellan olika samhällsgrupper med olika social position. I Göteborg finns också dessa skillnader och befolkningen i nordost lever generellt ett kortare liv än befolkning i mer socioekonomiskt starka områden.

En friskare befolkning minskar belastningen på den offentliga välfärden. Därför är det både ur ett individperspektiv och samhällsperspektiv viktigt att förebygga ohälsa genom tidiga insatser under hela livet. Barn med god hälsa klarar sig bättre i skolan och höjer därmed utbildnings- och kompetensnivån i samhället. God hälsa leder till fler arbetade timmar och ett ökat arbetsutbud, vilket har positiva effekter på produktivitet och tillväxt. Äldre med god hälsa kan stanna längre i arbete. Insatser för att främja en god och jämlik hälsa kan även förstärka de offentliga finanserna eftersom behovet av äldreomsorg skulle minska liksom kostnaderna för sjukfrånvaro av personal.

5. Det finns en politisk intention om att minska antal planer och program i staden

Kommunstyrelsen fick i samband med kommunfullmäktiges budget för 2020 uppdraget att påbörja en kartläggning av stadens styrande dokument med syftet att förenkla och minska antalet program samt genom det öka efterlevnaden. I kartläggningen konstaterades att mängden program och planer inom det som kan kallas sociala dimensionen har vuxit de senaste åren. Utifrån kartläggningen beslutade kommunfullmäktige om uppdrag (2020-12-10 § 20) till kommunstyrelsen att i nära samarbete med berörda nämnder utreda förutsättningarna för att samordna program och planer inom område folkhälsa, jämlikhet, mänskliga rättigheter inklusive funktionshinder där intentionerna i de styrande dokumenten kvarstår. Utifrån kartläggningen 2020 så beslutade kommunfullmäktige även om ytterligare två uppdrag. Ett för planerande styrande dokument inom den strategiska stadsplaneringen. Ett för besöksnäring- och näringslivstrategiska programmen. Förvaltningen har identifierat en rad olika program och planer med koppling till föreslagna områden i handlingsplanen och anser att dessa behöver tas i beaktande vid beslut om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborgs stad.

Socialförvaltning Nordost

Fredrik Johansson
Förvaltningsdirektör

Tobias Gröndahl
Avdelningschef



Yttrande över motion av Elisabeth Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg

§ 115, N165-0026/23

Beslut

1. Socialnämnd Sydväst beslutar att inte ta ställning till motionen av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg med hänvisning till de synpunkter som framkommer i förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Socialnämnd Sydväst skickar förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Sammanfattning av ärendet

En remiss har inkommit från kommunstyrelsen för socialnämndens yttrande över motion av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg. I motionen anges att handlingsplanen bör innehålla förslag till åtgärder som berör digitalisering, välfärdsteknik, välfärdstjänsternas omfattning och kompetensförsörjning.

Det pågår flera initiativ på området samtidigt och förvaltningen bedömer att det finns behov av en gemensam bild och ett gemensamt sätt att arbeta med frågan inom Göteborgs Stad. Det finns ett flertal strategier på området som kan behöva samordnas för att framgångsrikt kunna möta de demografiska utmaningarna. Förvaltningen menar att det finns ett behov av ett samlat och gemensamt arbete för att möta de demografiska utmaningar som staden står inför. Förvaltningen har identifierat ett antal program och planer som omhändertar eller tar upp liknande utmaningar som remissen gör och anser att dessa behöver tas i beaktande vid beslut om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborgs stad.

Förvaltningen föreslår att nämnden inte tar ställning till motionens förslag med hänvisning till det som framkommer i tjänsteutlåtandet.

Handling

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 6 april 2023.

Justering

Socialnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen



Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2023-04-26

Dag för justering

2023-04-26

Vid protokollet

Sekreterare

Niklas Hall

Ordförande

Alfred Johansson (S)

Justerande

Lena Olinder (M)



Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-04-06

Diarienummer N165-0026/23

Handläggare

Stina W Björstedt, Ulrika Lundblad, Mia Norneby

Telefon: 031-365 00 00

E-post: ulrika.lundblad@socialsydvast.goteborg.se

Yttrande över motion av Elisabeth Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg

Förslag till beslut

1. Socialnämnd Sydväst beslutar att inte ta ställning till motionen av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg med hänvisning till de synpunkter som framkommer i förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Nämnden skickar förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.
3. Paragrafen förklaras för omedelbart justerat.

Sammanfattning

En remiss har inkommit från kommunstyrelsen för socialnämndens yttrande över motion av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg. I motionen anges att handlingsplanen bör innehålla förslag till åtgärder som berör digitalisering, välfärdsteknik, välfärdstjänsternas omfattning och kompetensförsörjning.

Det pågår flera initiativ på området samtidigt och förvaltningen bedömer att det finns behov av en gemensam bild och ett gemensamt sätt att arbeta med frågan inom Göteborgs Stad. Det finns ett flertal strategier på området som kan behöva samordnas för att framgångsrikt kunna möta de demografiska utmaningarna. Förvaltningen menar att det finns ett behov av ett samlat och gemensamt arbete för att möta de demografiska utmaningar som staden står inför. Förvaltningen har identifierat ett antal program och planer som omhändertar eller tar upp liknande utmaningar som remissen gör och anser att dessa behöver tas i beaktande vid beslut om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborgs stad. Förvaltningen föreslår att nämnden inte tar ställning till motionens förslag med hänvisning till det som framkommer i tjänsteutlåtandet.

Bedömning ur ekonomisk dimension

De demografiska utmaningarna kan komma att beröra både individers ekonomi, kommuners och förvaltningars ekonomi och samhällsekonomin i stort.

Den situation som kommunen befinner sig i idag med hög rörlighet, utmaningar att rekrytera ersättare och stora behov av nyrekrytering, innebär i sig stora kostnader för vikarier, bemanningspersonal och kostnader för rekrytering och för att utbilda nya medarbetare i sina uppdrag.

Åtgärder för att möta de demografiska utmaningarna kan exempelvis innebära satsningar för att vara en så attraktiv arbetsgivare som möjligt. Det kan handla om mer flexibla arbetsförhållanden och lönepolitiska satsningar. Det kan också innebära satsningar och investeringar i välfärdsteknik och digitalisering. Detta innebär ofta ökade kostnader inledningsvis, men avsikten är generellt sett att utföra uppdragen på ett mer effektivt sätt så att nyttan överstiger kostnaderna. Detsamma gäller satsningar på innovation. Detta är kostnader som är svåra att uppskatta i denna bedömning.

Förslaget skulle kunna innebära ökade kostnader beroende på vilka uppdrag som läggs socialförvaltningen Sydväst i handlingsplanen. Utifrån ovan områden finns dock möjligheter till långsiktiga investeringar som på sikt leder till besparingar, förutsatt att insatserna faller väl ut. Inom området lyfts ofta ökad sysselsättning, minskad administrativ börda, färre sjukskrivningar, effektivare arbetssätt och nyttjande av offentliga resurser som möjliga vinster.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Inom de områden som föreslagits ingå i en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg finns en mängd olika utmaningar och möjligheter utifrån den sociala dimensionen. I Sverige arbetar cirka 1,2 miljoner personer i välfärden. De kommande tio åren ökar både antalet barn och antalet äldre i befolkningen kraftigt. Antalet personer i arbetsför ålder ökar däremot betydligt mindre. Det innebär att konkurrensen om arbetskraften på hela arbetsmarknaden kommer att öka (SKR. 2018. [Strategi kompetensförsörjning socialtjänst o kommunal hälso- och sjukvård.pdf \(skr.se\)](https://www.skr.se/Strategi/kompetensforsorjning-socialtjanst-o-kommunal-halso-och-sjukvard.pdf) (hämtad 2023-04-04). De kommande åren kommer Göteborgs Stad att stå inför utmaningen att ha ett större rekryteringsbehov än den arbetskraft som finns att tillgå. Staden behöver rekrytera brett och erbjuda öppna och inkluderande arbetsplatser med en god arbetsmiljö. Inom de områden som föreslagits ingå i en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg finns en mängd olika utmaningar och möjligheter utifrån den sociala dimensionen. Möjligheter som ny teknik och digitalisering ger, nya sätt att arbeta och nya sätt att tänka kring kompetens och kompetensförsörjning måste tas tillvara. Positivt ur förvaltningens perspektiv är att det enligt Ungdomsbarometers senaste prognos det bland ungdomar finns ett ökande intresse för att vidareutbilda sig

Samverkan

Information i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) den 19 april 2023.

Bilagor

1. Motion av Elisabeth Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg

Ärendet

Socialförvaltning Sydväst har fått remiss av en motion av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg. Svaret ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast den 5 maj 2023.

Beskrivning av ärendet

Remissen har skickats till förskolenämnden, grundskolenämnden, nämnden för funktionsstöd, äldre samt vård- och omsorgsnämnden, nämnden för intraservice, exploateringsnämnden samt socialnämnderna Sydväst och Nordost för yttrande.

Motionen

Motionen beskriver att Göteborg står inför en utmanade demografisk utveckling. Samtidigt som allt fler lever längre och ett ökande omsorgsbehov väntas i staden ökar antalet personer i arbetsför ålder inte i samma takt under kommande tioårsperiod. Motionen handlar om att säkra en god välfärd i framtiden.

De utmaningar som motionen berör

Motionärerna föreslår att kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna. Den bör innehålla förslag som berör digitalisering, välfärdsteknik, välfärdstjänsternas omfattning och kompetensförsörjning. Handlingsplanen bör också beakta områden med särskilda utmaningar såsom Södra Skärgården och särskilt utsatta områden.

Hur dessa områden berörs i befintliga program och handlingsplaner

Förvaltningen har identifierat ett antal program och planer som omhändertar eller tar upp liknande utmaningar som remissen gör. Nedan följer några exempel:

Digitalisering, välfärdsteknik

Göteborgs Stads plan för digitalisering. Ett målområde i planen är att säkerställa ändamålsenlig kompetensförsörjning för att nyttja digitaliseringens möjligheter. Digital kompetens har identifierats som en nödvändig förutsättning för digitalisering och digital transformation. För att kunna bedriva verksamhet i ett alltmer digitalt samhälle behöver organisationen säkerställa hela spektrumet av digital kompetens, från basala färdigheter till spetsförmågor. Kompetensutveckling krävs genom både nyrekrytering och vidareutbildning. Välfärdsteknik handlar om att möjliggöra digitala lösningar som syftar till att öka individer som får hjälp av offentliga trygghetssystem att bibehålla trygghet, aktivitet och självständighet. Det handlar om att inom kommunens verksamheter ha digitala lösningar för till exempel trygghetslarm, gps-larm eller för brukare inom socialtjänsten att erbjuda digitala möten etc. Ett exempel på välfärdsteknik som socialförvaltningen arbetar med är återansökan för försörjningsstöd och ”mina meddelanden” som är en slags digital brevlåda/posthantering. Att använda välfärdsteknik möjliggör ofta för personal att effektivisera sitt arbete, förkorta handläggningstider och i stället frigöra tid till sådana uppgifter som inte kan ersättas med digitala lösningar.

Innovation

Göteborg Stads Innovationsprogram som gäller 2018–2023. Innovationsprogrammet beskriver hur stadens verksamheter ska arbeta strukturerat och systematiskt med innovation, både inom den egna organisationen och i samverkan med andra samhällssektorer.

Det finns ett pågående arbete för att stärka intern innovation och utveckling

Attraktiv arbetsgivare och kompetensförsörjning

Göteborgs Stads program för attraktiv arbetsgivare som gäller 2019–2023. Syftet med programmet är att förena nämnder och styrelser kring gemensamma mål och strategier för att stärka stadens förutsättningar att vara en attraktiv arbetsgivare med förmåga att utföra och utveckla stadens verksamheter.

Administrativa processer

I december 2022 redovisade stadsledningskontoret ett uppdrag om att minska administrationen inom flertalet verksamheter. Det handlar primärt om hur staden arbetar med styrning, ledning och samordning, hur digitaliseringens möjligheter utnyttjas, hur det administrativa stödet ser ut och att hitta balansen mellan tillit och kontroll.

Utredningen visar bland annat på behov av att ytterligare minska antalet program och planer, att minska antalet mål i program och planer för att undvika målträngsel och parallellstyrning samt att undvika nya åtgärder och insatser som redan ingår i nämnders och styrelser grunduppdrag eller redan är reglerade i lagstiftningen. Samma utredning lyfter också möjligheter att minska administrationen i staden genom en ökad samordning och prioritering inom vissa områden, administrativa uppgifter eller processer

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen föreslår att nämnden inte tar ställning till motionens förslag om att ge kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborgs Stad med hänvisning till det som framkommer i tjänsteutlåtandet.

Förvaltningen menar att det finns ett behov av ett samlat och gemensamt arbete för att möta de demografiska utmaningar som staden står inför. Varje enskild förvaltning kommer inte att lösa de utmaningar som beskrivs i motionen på egen hand utan det krävs gemensamma satsningar. Förvaltningen tar inte ställning till om det är en handlingsplan som är lösningen på de utmaningar som lyfts i motionen eller om det är så att befintliga planer och program med koppling till omnämnda områden i motionen kan förstärkas och/eller samordnas. Utmaningarna för olika områden inom välfärden och stadens olika förvaltningar ser olika ut utifrån demografi och den förväntade befolkningsökningen och befolkningsutvecklingen. Samtidigt påverkar olika områden och förvaltningar varandra genom sin verksamhet, sin rekrytering och sina brukare. Förvaltningen bedömer att det finns ett stort behov av en gemensam bild och ett gemensamt sätt att arbeta med frågan inom Göteborgs Stad. De demografiska utmaningarna behöver ses som en gemensam samhällsutmaning. Det råder stor konkurrens om de människor som skulle kunna arbeta inom välfärden. Kommunen behöver se på frågan gemensamt.

Genom detta tjänsteutlåtande har förvaltningen även belyst andra satsningar, processer och strategier som finns inom Göteborgs Stad med koppling till de demografiska

utmaningarna. En framgångsrik digital omställning och relevanta välfärdstjänster ses som avgörande för att behålla den höga kvaliteten i välfärden. Till detta kan stadens och förvaltningens eget arbete med innovation bidra till effektivisering och utveckling. Förebyggande och hälsofrämjande insatser och tidiga insatser samt en omställning till nära vård och omsorg ses också som viktiga strategier för ett effektivt användande av välfärdens resurser.

Förvaltningen noterar att det pågår flera initiativ på området samtidigt. Kommunstyrelsen beslutade den 8 mars att bifalla ett yrkande om att ta fram en strategisk kompetensförsörjningsplan för Göteborgs Stad, förslaget ska behandlas i kommunfullmäktige den 27 april 2023. Förvaltningen ser att det finns ett behov av att staden samlas kring frågan. Det finns ett flertal strategier på området som kan behöva samordnas för att framgångsrikt kunna möta de demografiska utmaningarna. En ny övergripande plan skulle kunna vara ett sätt att tydliggöra stadens gemensamma angreppssätt i frågan. Samtidigt har stadsledningskontoret i sin rapport nyligen konstaterat att program och planer kan generera administration. Detta är något som också behöver finnas i åtanke vid styrning genom en ny plan och förvaltningen bedömer att en sådan plan behöver kompletteras med ett aktivt arbete. För att ha framgång är det viktigt att arbetet leds och drivs av kommunstyrelsen och att de mest berörda nämnderna aktivt involveras. Arbetet behöver stödja ett gemensamt lärande vilket inkluderar omvärldsbevakning, forskning och samverkan med andra aktörer i samhället så som civilsamhälle och näringsliv.

Beslutet ska skickas till:

Kommunstyrelsen

Ulrika Lundblad

Avdelningschef HR

Annika Ljungh

Förvaltningsdirektör



Motion av Elisabeth Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg

§ 98, Dnr N161-0108/23

Nämnden har fått en remiss från kommunstyrelsen avseende motion av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg, med syfte att säkra en god välfärd i framtiden.

Nämndens svar ska vara kommunstyrelsen till handa senast den 5 maj 2023.

Beslut

1. Nämnden för funktionsstöd tillstyrker motion om att ta fram en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna, med de synpunkter som framkommer i tjänsteutlåtandet.
2. Nämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Handlingar

Förvaltningen har den 11 april 2023 upprättat ett tjänsteutlåtande med en tillhörande bilaga. Förvaltningen föreslår att nämnden tillstyrker motionen med de synpunkter som framkommer i tjänsteutlåtandet och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Yrkande

Andre vice ordförande Johanna Holmdahl (KD) yrkar med instämmande av M, D och KD bifall till förvaltningens förslag att tillstyrka motionen om handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg.

Yttrande

S, V och MP inkommer med ett skriftligt yttrande utan datum, protokollsbilaga 4, om att finansieringen för åtgärderna som föreslås under den ekonomiska dimensionen saknas.

Protokollsanteckning

Mattias Gerdås (L) meddelar att även L skulle ha yrkat för att tillstyrka motionen enligt förvaltningens förslag om L hade tjänstgjort under ärendet.

Justering

Den 2 maj 2023.



Utdrag ur protokoll (nr 5)

Sammanträdesdatum: 2023-04-26

Fortsättning § 98

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen



Utdrag ur protokoll (nr 5)

Sammanträdesdatum: 2023-04-26

Vid protokollet

Sekreterare

Viktor Jakobsson Rikenberg

Ordförande

Håkan Hallengren (S)

Justerande

Johanna Holmdahl (KD)

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet

Yttrande angående svar på remiss - motion om handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg

Det råder ingen tvekan om att hantering av problematiken i att vi blir allt äldre medan de i yrkesför ålder inte blir fler i samma takt är en av de viktigaste prioriteringarna inom välfärdssektorn de kommande åren. Vi håller med om förvaltningens bedömning att det krävs en bred ansats i frågan. Vi har lagt förslag på en stadenövergripande strategisk kompetensförsörjningsplan för hela staden och hoppas på brett stöd för denna.

Vi kan konstatera att finansiering för åtgärderna som föreslås under den ekonomiska dimensionen saknas på grund av den moderatledda regeringens finanspolitiska prioriteringar. Vi beklagar att förslaget inte lades fram under det förra styret, när den förra regeringen allokerade enorma medel pengar till välfärden som istället förvandlades till onödiga överskott.

Vi vill inte förhindra förvaltningens bedömning från att bli en del av den sammanvägda bedömningen i kommunstyrelsen och avser hantera motionen i sin helhet där.



Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-04-11

Diarienummer N161-0108/23

Handläggare

Karin Tidlund, Lovisa Wennerström

Telefon: 031-365 00 00 (växel)

E-post: fornamn.efternamn@funktionsstod.goteborg.se

Svar på remiss av motion av Elisabeth Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg

Förslag till beslut

1. Nämnden för funktionsstöd tillstyrker motion om att ta fram en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna, med de synpunkter som framkommer i tjänsteutlåtandet.
2. Nämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Nämnden för funktionsstöd har fått remiss av en motion av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg. Motionen handlar om att kunna säkra en god välfärd i framtiden.

Det personliga stödet kan vara avgörande för möjligheten att kunna delta på lika villkor som andra. Att samhället klarar av den demografiska utmaningen och kompetensförsörjningen hör på så sätt nära samman med att personer med funktionsnedsättning ska kunna få sina rättigheter infriade. Förvaltningen noterar att det pågår flera initiativ på området samtidigt och bedömer att det finns ett stort behov av en gemensam bild och ett gemensamt sätt att arbeta med frågan inom Göteborgs Stad. Det finns ett flertal strategier på området som kan behöva samordnas för att framgångsrikt kunna möta de demografiska utmaningarna. En ny övergripande plan är ett sätt att tydliggöra stadens gemensamma angreppssätt i frågan. Förvaltningen föreslår att nämnden för funktionsstöd tillstyrker motionen.

Bedömning ur ekonomisk dimension

De demografiska utmaningarna kan komma att beröra både individers ekonomi, kommuners och förvaltningars ekonomi och samhällsekonomin i stort.

Den situation som kommunen befinner sig i idag, med brist på personal och stora behov av nyrekrytering, innebär i sig stora kostnader för vikarier, bemanningspersonal och kostnader för rekrytering och för att utbilda nya medarbetare i sina uppdrag.

Åtgärder för att möta de demografiska utmaningarna kan exempelvis innebära satsningar för att vara en så attraktiv arbetsgivare som möjligt. Det kan handla om mer flexibla arbetsförhållanden och lönepolitiska satsningar. Det kan också innebära satsningar och

investeringar i välfärdsteknik och digitalisering. Detta innebär ofta ökade kostnader inledningsvis, men avsikten är generellt sett att utföra uppdragen på ett mer effektivt sätt så att nyttan överstiger kostnaderna. Detsamma gäller satsningar på innovation. Detta är kostnader som är svåra att uppskatta i denna bedömning.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på ärendet utifrån den ekologiska dimensionen.

Bedömning ur social dimension

Kommuner och regioner i Sverige kommer ha stora kompetensutmaningar de kommande tio åren. Enligt en ny rapport från Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) om välfärdens kompetensförsörjning behöver välfärden anställa 410 000 personer på grund av demografins utveckling och pensioneringar fram till 2031 – om ingenting förändras. De som är över 80 år i befolkningen kommer att öka med nästan 50 procent vilket innebär att äldreomsorgen behöver öka antalet anställda med drygt 30 procent. Även hälso- och sjukvården behöver öka antalet anställda påtagligt. Utmaningen består i att personer i arbetsför ålder och därmed antalet sysselsatta ökar blygsamt under kommande tioårsperiod.¹ Välfärdssektorn i stort och även andra sektorer i samhället konkurrerar därmed om samma arbetskraft.

De ökade behoven av anställda på grund av befolkningsökningen fördelar sig olika över olika områden inom välfärden. De största behoven kommer att finnas inom vård och omsorg om äldre och inom hälso- och sjukvård. För vård och omsorg om personer med funktionsnedsättning ökar inte behoven av personal på samma sätt i relation till det totala behovet som grundar sig i demografiska förutsättningar. Samtidigt har kompetensförsörjning identifierats som en av nämnden för funktionsstöds största utmaningar på både kort och lång sikt. De förutsättningar som påverkar nämndens arbete med kompetensförsörjning är bland annat att yrkesrollen stödassistent har förändrats över tid och gått från en vård- och omsorgsorienterad roll till en stödjande och pedagogiskt orienterad roll. Sedan hösten 2021 finns det inte längre någon reguljär stödassistentutbildning. Det ställer krav på nämnden att komplettera med den kompetens som behövs för att möta målgrupperna. Behovet av kompetens förändras också i en snabbare takt, vilket innebär att nämnden kontinuerligt behöver arbeta med att kompetensutveckla medarbetare.

Artikel 19 i Konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning handlar om rätten att leva självständigt och att delta i samhället. Detta infrias genom att personer med funktionsnedsättning har tillgång till olika former av samhällsservice både i hemmet och inom särskilt boende och till annan service, så som personligt stöd som är nödvändigt för att stödja boende och deltagande i samhället och för att förhindra isolering och avskildhet.² I Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättningar 2021-2026 konkretiseras att rättighetsområdet innebär tillgång till olika former av samhällsservice, personligt stöd, rehabilitering, habilitering, bostad, arbete eller sysselsättning. Det personliga stödet kan vara avgörande för möjligheten att kunna delta

¹ [Välfärdens kompetensförsörjning \(skr.se\)](#) sida 5

² [konvention-om-rattigheter-for-personer-med-funktionshinder-a4-webboptimerad.pdf \(regeringen.se\)](#) sida 17

på lika villkor som andra. Att samhället klarar av den demografiska utmaningen och kompetensförsörjningen hör på så sätt nära samman med att personer med funktionsnedsättning ska kunna få sina rättigheter infriade.

Samverkan

Information lämnas i förvaltningsövergripande samverkansgrupp (FSG) den 19 april 2023.

Bilaga

1. Motion av Elisabeth Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg

Ärendet

Nämnden för funktionsstöd har fått remiss av en motion av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg.

Nämndens svar ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast den 5 maj 2023.

Beskrivning av ärendet

Förvaltningen yttrar sig utifrån nämndens verksamhetsområden och perspektiv. Remissen har skickats till förskolenämnden, grundskolenämnden, nämnden för funktionsstöd, äldre samt vård- och omsorgsnämnden, nämnden för Intraservice, exploateringsnämnden samt socialnämnderna Sydväst och Nordost för yttrande.

Motionen

Bakgrunden till motionen är att Göteborg, och Sverige, står inför en utmanade demografisk utveckling. Samtidigt som allt fler lever allt längre och ett ökande omsorgsbehov väntas i staden så ökar antalet personer i arbetsför ålder blygsamt under kommande tioårsperiod. Motionen handlar om att kunna säkra en god välfärd i framtiden. Motionärerna föreslår att kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborgs Stad. Handlingsplanen bör innehålla förslag till åtgärder som berör digitalisering, välfärdsteknik, välfärdstjänsternas omfattning och kompetensförsörjning. Handlingsplanen bör också beakta områden med särskilda utmaningar såsom södra skärgården och särskilt utsatta områden.

Attraktiv arbetsgivare och kompetensförsörjning

Göteborgs Stad har ett program för attraktiv arbetsgivare 2019–2023. Syftet med programmet är att förena nämnder och styrelser kring gemensamma mål och strategier för att stärka stadens förutsättningar att vara en attraktiv arbetsgivare med förmåga att utföra och utveckla stadens verksamheter.

Förvaltningen för funktionsstöd har nyligen tagit fram en kompetensförsörjningsplan 2023–2026 som fastställdes av nämnden i december 2022. Planen konstaterar att kompetensförsörjning är en av nämndens största utmaningar på kort och lång sikt. Syftet med planen är att skapa förutsättningar för att möta utmaningar inom kompetensförsörjning. Genom planen har förvaltningen formulerat nio strategier som förväntas bidra till ledning och styrning av kompetensförsörjningsarbetet. Strategierna kräver insatser på kort sikt för att omhänderta utmaningar direkt och på lång sikt för att skapa stabilitet och möta de utmaningar som finns kring demografi och behov hos kommande målgrupper. De nio strategierna är:

1. Stärka arbetsgivarvarumärket
2. Kvalitativt rekryteringsarbete
3. Möta verksamheternas behov av kompetens
4. Digitalisering och välfärdsteknik
5. Hållbart arbetsliv där verksamhet och hälsa utvecklas
6. Hållbar bemanning
7. Förutsättningar för chefer att leda och utveckla verksamheten
8. Ledning och styrning av arbetet med kompetensförsörjning
9. Ta tillvara och medverka i kunskapsutveckling

Digitalisering, välfärdsteknik

Den 8 december 2022 fattade kommunfullmäktige beslut om Göteborgs Stads plan för digitalisering. Ett målområde i planen är att säkerställa ändamålsenlig kompetensförsörjning för att nyttja digitaliseringens möjligheter. Digital kompetens har identifierats som en nödvändig förutsättning för digitalisering och digital transformation. För att kunna bedriva verksamhet i ett alltmer digitalt samhälle behöver organisationen säkerställa hela spektrumet av digital kompetens, från basala färdigheter till spetsförmågor. Kompetensutveckling krävs genom både nyrekrytering och vidareutbildning.

Göteborgs Stad har från och med 2023 ändrat styrmodell för digitalisering. Detta innebär att alla nämnder och styrelser har ansvar för sin egen digitalisering som metod för verksamhetsutveckling, och därmed ett förtydligat ansvar för utveckling och förvaltning av digitala system som stödjer verksamhetens behov. Förvaltningens arbete med digital färdplan förväntas bidra i detta arbete. Det handlar både om digital kompetens, om verktyg för att kunna lägga upp arbetet effektivt och om välfärdsteknik för att stödja brukare att uppnå digital inkludering och självständighet.

Innovation

Göteborg Stad har ett innovationsprogram som gäller 2018–2023. Innovationsprogrammet beskriver hur stadens verksamheter ska arbeta strukturerat och systematiskt med innovation, både inom den egna organisationen och i samverkan med andra samhällssektorer.

Förvaltningen för funktionsstöd har ett pågående arbete för att stärka intern innovation och utveckling. Syftet är att främja en miljö där medarbetare har möjlighet att lyfta idéer och förslag på hur förvaltningens olika verksamheter kan utvecklas.

Omställning till nära vård

En omställning av svensk hälso- och sjukvård och omsorg pågår, som grundar sig både i den demografiska utmaningen och i de stora förändringar som sker av hur människors sjukdomar och behov ser ut, liksom hur möjligheter till vård och behandling har utvecklats. Omställningen till nära vård kommer att flytta fokus till att arbeta mera personcentrerat, sammanhållet, proaktivt och hälsofrämjande. Mer vård ska ges i öppna vårdformer och i hemmet samtidigt som digitala vårdformer och stöd till egenvård ska öka. Sedan början av 2022 finns en plan "Göteborgs Stads plan för omställning till nära vård och omsorg" och ett samordnat arbete inom staden för att driva arbetet med omställning till nära vård och omsorg inom de förvaltningar som levererar välfärdstjänster, bland annat förvaltningen för funktionsstöd. Omställningen till nära vård och omsorg kan totalt sett leda till effektivare användning av välfärdens resurser, men samtidigt till att ansvar förskjuts från region till kommun, vilket behöver beaktas.

Administrativa processer

I december 2022 redovisade stadsledningskontoret ett uppdrag om att minska administrationen inom flertalet verksamheter. Stadsledningskontoret har utrett vad som driver administrationen i staden och identifierat övergripande möjliga vägar framåt för hur den kan minska i staden som helhet. Det handlar primärt om hur staden arbetar med styrning, ledning och samordning, hur digitaliseringens möjligheter utnyttjas, hur det administrativa stödet ser ut och att hitta balansen mellan tillit och kontroll.

För program och planer visar utredningen bland annat på behov av att ytterligare minska antalet program och planer (stadsövergripande och lokala), att minska antalet mål (och

indirekt målens indikatorer) i program och planer för att undvika målträngsel och parallellstyrning, att undvika nya åtgärder och insatser som redan ingår i nämnders och styrelser grunduppdrag eller redan är reglerade i lagstiftningen samt att i huvudsak rikta genomförandet av program och planer till de nämnder/förvaltningar och styrelser/bolag som har rådighet över sakfrågan och vilkas insats ger stor effekt och nytta för medborgare, brukare och kunder. Samma utredning lyfter också möjligheter att minska administrationen i staden genom en ökad samordning och prioritering inom vissa områden, administrativa uppgifter eller processer.³

Förvaltningens bedömning

De demografiska utmaningarna behöver ses som en gemensam samhällsutmaning. Det råder stor konkurrens om de människor som skulle kunna arbeta inom välfärden. Utmaningarna för olika områden inom välfärden och stadens olika förvaltningar ser olika ut utifrån demografi och den förväntade befolkningsökningen och befolkningsutvecklingen. Samtidigt påverkar olika områden och förvaltningar varandra genom sin verksamhet, sin rekrytering och sina brukare. Kommunen behöver se på frågan gemensamt och helst inte konkurrera om varandras personal. Förvaltningen bedömer att det finns ett stort behov av en gemensam bild och ett gemensamt sätt att arbeta med frågan inom Göteborgs Stad.

Nämnden för funktionsstöd har nyligen antagit en kompetensförsörjningsplan. Detta är ett konkret verktyg där nämnden och förvaltningen har tagit fram strategier för att omhänderta delar av de demografiska utmaningarna. Genom detta tjänsteutlåtande har förvaltningen även belyst andra satsningar, processer och strategier som finns inom Göteborgs Stad med koppling till de demografiska utmaningarna. En framgångsrik digital omställning och relevanta välfärdstjänster ses som avgörande för att behålla den höga kvaliteten i välfärden. Till detta kan stadens och förvaltningens eget arbete med innovation bidra till effektivisering och utveckling. Förebyggande och hälsofrämjande insatser och tidiga insatser samt en omställning till nära vård och omsorg ses också som viktiga strategier för ett effektivt användande av välfärdens resurser.

Förvaltningen noterar att det pågår flera initiativ på området samtidigt. Kommunstyrelsen beslutade den 8 mars att bifalla ett yrkande om att ta fram en strategisk kompetensförsörjningsplan för Göteborgs Stad, och förslaget ska behandlas i kommunfullmäktige den 27 april 2023.⁴

Det finns ett flertal strategier på området som behöver samordnas för att framgångsrikt kunna möta de demografiska utmaningarna. Förvaltningen ser behov av ett arbete som förenar redan befintliga program och handlingsplaner i Göteborgs Stad och tar ett helhetsgrepp för staden. För att kunna möta framtiden behöver kompetensförsörjning vara en utgångspunkt för gemensamma satsningar. Göteborgs Stad behöver med stöd av forskningsunderlag, statistik och fördjupade omvärldsanalyser ta fram kunskapsunderlag och ekonomiska konsekvensanalyser som vägleder i att göra kloka prioriteringar och investeringar på både kort och lång sikt. En ny övergripande plan kan vara ett sätt att tydliggöra stadens gemensamma angreppssätt i frågan. Samtidigt har stadsledningskontoret i sin rapport nyligen konstaterat att program och planer kan generera administration, vilket

³ [Göteborgs Stad Stadsledningskontoret, tjänsteutlåtande \(goteborg.se\)](https://www.goteborg.se/om-goteborgs-stad/stadsledning/stadsledningskontoret/tjansteutlatande)

⁴ Se [2.1.19 20230308 denna galler.pdf \(goteborg.se\)](#)

behöver finnas i åtanke vid styrning genom en ny plan. Förvaltningen bedömer därför att en sådan plan behöver kompletteras med ett aktivt arbete. Planen bör innehålla ett utpekat ansvar för genomförande samt delaktighet i att utarbeta planen för att Göteborgs Stad ska kunna arbeta långsiktigt och effektivt med frågan. För att ha framgång bedömer förvaltningen att det är nödvändigt att arbetet leds och drivs av kommunstyrelsen men att de mest berörda nämnderna aktivt involveras i framtagande av planen.

Camilla Blomqvist

Linda Wenthe

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef Kvalitet och Utveckling



§ 118 N160-0080/23

Svar på remiss - motion om handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg

Beslut

Äldre samt vård- och omsorgsnämnden:

1. tillstyrker motion om handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg stad.
2. översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till stadsledningskontoret.
3. förklarar beslutet omedelbart justerat.

Handlingar

Förvaltningens tjänsteutlåtande, 2023-03-02

Skriftligt yttrande från SD angående motion av Elisabeth Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg, 2023-04-24 (Protokollsbilaga 2).

Skriftligt yttrande från S, V, MP angående svar på remiss – motion om handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg, 2023-04-25 (Protokollsbilaga 3).

Yrkanden

Elisabet Lann (KD) yrkar bifall till förvaltningens beslutsförslag.

Peter Svensson (V) yrkar att nämnden avstyrker motion om handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborgs Stad men i övrigt bifall till förvaltningens beslutsförslag.

Martina Lundquist (SD) yrkar bifall till förvaltningens beslutsförslag med hänvisning till skriftligt yttrande från SD.

Propositionsordning

Ordförande ställer Peter Svenssons (V) yrkande om att avstyrka motionen men i övrigt bifalla förvaltningens beslutsförslag mot yrkande från Elisabet Lann (KD) och Martina Lundquist (SD) om bifall till förvaltningens beslutsförslag. Ordförande finner att nämnden har beslutat att avstyrka motionen men i övrigt bifalla förvaltningens beslutsförslag.

Omröstning begärs.

Utdrag ur protokoll

Omröstning

Följande propositionsordning godkänns:

Ja-svar för att avstyrka motionen men i övrigt bifalla förvaltningens beslutsförslag.

Nej-svar för bifall till förvaltningens beslutsförslag.

Peter Svensson (V), Jan-Åke Ryberg (S), Klas Forsberg (MP), Maria Wåhlin (V) och Marina Johansson (S) röstar Ja (5).

Britt Olsson (M), Anneli Rhedin (M), Berit Krantz (L), Martina Lundquist (SD), Elisabet Lann (KD) och Linda Högbäck (C) röstar Nej (6).

Ordförande finner att nämnden har beslutat att bifalla förvaltningens beslutsförslag.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret

Dag för justering

2023-04-25

Vid protokollet

Sekreterare

Hanna Forslund

Ordförande

Marina Johansson

Justerande

Anneli Rhedin

Protokollsutdragets riktighet intygas av administratör Valentine Andersson

Yttrande
2023-04-24



Ärende nr: 11

Yttrande angående motion av Elisabeth Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg

Sverigedemokraterna är helt eniga med KD om att det kommer krävas implementering av ny teknik och nya arbetssätt för att kunna säkra en god välfärd i framtiden.

För välfärdstjänsternas kompetensförsörjning ser vi att det kommer bli nödvändigt med en centralt placerad rekryteringsenhet som erbjuder stöd till och arbetar tillsammans med rekryterande chefer för att kvalitetssäkra den processen. Dels för omsorgstagares säkerhet och levnadsstandard, dels för att gynna ett gott arbetsklimat för de anställda. Språkutvecklingen, den stora utmaningen - behöver ständigt utvecklas i vardagsarbetet, med stöd från både utbildningsinstans och arbetsplats. Det är en utbildningsform som chefer och arbetsledare tydligt efterfrågar.

I dagsläget saknas kontinuerliga språksatsningar och möjlighet att kunna erbjuda kompetensutveckling i yrkesspråk under längre perioder. Kontinuerliga övningar genom interaktion mellan människor borde vara ett krav för att kunna ge rätt förutsättningar till att träna i att kommunicera och dokumentera. Lärandet måste utgå från den enskilde medarbetaren, vård- och omsorgstagares och verksamhetens och förvaltningens kollektiva behov.

Det kommer bli nödvändigt att arbeta mer med fysiska övningar med scenarion - där man både praktiskt och verbalt får utföra övningar runt matsituationer, hygienrutiner, hjälp vid påklädning, hjälp vid utdelning av mediciner och ögondroppar etc. Det är sedan länge känt att människor både kommer ihåg och lär in snabbare om detta får ske praktiskt i tal och text. De verktygen är nödvändiga för lärandet vid just dessa arbetssituationer.

Vid språkutbildning behöver vårdgivaren även få lära sig bakgrunden till de svenska traditionerna, med praktiska tips och idéer till hur de kan följa och arbeta med årstider och årets högtider i gemenskap med omsorgstagarna. Det är av vikt att känna till att sillen serveras kall, att färdiglagade bruna bönor som kommer i emballerat i plast inte serveras på samma sätt som en plastkorg med ärtsoppa eller risgrynsgröt. Det må te sig självklart, men det finns alldeles för många exempel där äldre blivit serverade sill uppvärmd i mikrougn och bruna bönor (som om detta vore risgrynsgröt) i en djup tallrik med mjölk runtom. Det blir både ovärdigt och olyckligt för alla inblandade parter.

Det är sverigedemokraternas fasta övertygelse att de flesta anställda inom äldreomsorg, funktionsstöd, förskolan etc. med utrikes härkomst, både vill och kan lära sig god svenska, lära känna svensk kultur, mat och högtider - men behöver få rätt verktyg till att förstå både uttrycken och innebörden i orden.

Yttrande

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet

2023-04-25

Ärende 11

Yttrande angående svar på remiss - motion om handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg

Det råder ingen tvekan om att hantering av problematiken i att vi blir allt äldre medan de i yrkesför ålder inte blir fler i samma takt är en av de viktigaste prioriteringarna inom välfärdssektorn de kommande åren. Vi håller med om förvaltningens bedömning att det krävs en bred ansats i frågan.

Vi har lagt förslag på en stadenövergripande strategisk kompetensförsörjningsplan för hela staden och hoppas på brett stöd för denna. Vi har dessutom lagt förslag i äldre samt vård- och omsorgsnämnden kring utredning av åtgärder för att öka äldreomsorgsyrkens attraktivitet.

Vi kan konstatera att finansiering för åtgärderna som föreslås under den ekonomiska dimensionen saknas på grund av den moderatledda regeringens finanspolitiska prioriteringar.



Tjänsteutlåtande
Utfärdat 2023-03-02
Diarienummer N160-0080/23

Handläggare: Gunilla Martinsson, Sofia Tillman
gunilla.martinsson@aldrevardomsorg.goteborg.se

Svar på remiss - motion om handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg

Förslag till beslut

Äldre samt vård- och omsorgsnämnden:

1. tillstyrker motion om handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg stad.
2. översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till stadsledningskontoret.
3. förklarar beslutet omedelbart justerat.

Sammanfattning

Stadsledningskontoret har remitterat en motion gällande en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborgs Stad. Ärendet har sänts till äldre samt vård- och omsorgsnämnden för yttrande. Nämnden ska komma in med sitt svar senast den 5 maj 2023. Handlingsplanen bör enligt motionen innehålla förslag till åtgärder som berör digitalisering, välfärdsteknik, välfärdstjänsternas omfattning och kompetensförsörjning. Den ska även ta hänsyn till områden med särskilda utmaningar, såsom Södra Skärgården och särskilt utsatta områden.

Sverige befinner sig i en befolkningsmässig förändring med en snabbt ökande åldrande befolkning som inte bara påverkar hälso- och sjukvårdssektorn utan samhällets sociala, kulturella, ekonomiska och ekologiska utveckling.¹ Denna utmaning är sammanlänkad med flera folkhälso-, ekonomiska- och miljömässiga kriser. Utmaningarna ställer höga krav på förändring vad gäller målsättningar och infrastruktur. Utmaningarna kan vändas till möjligheter i Göteborg om Göteborgs Stad agerar tillsammans med forskning, näringsliv, föreningsliv och civilsamhälle. Göteborgs Stads utmaning är inte unik och staden kan fortsätta att lära av andra städer och samhällets omställningsarbete i världen.

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen har en plan för att möta befolkningsutvecklingen men kan inte möta den demografiska utmaningen utan gemensamma mål och prioriteringar som gäller för hela staden. Förvaltningen föreslår att nämnden ställer sig positiv till förslaget om en gemensam handlingsplan, men ser behov

¹ Ekonomirapporten, december 2022, SKR.

av ett arbete som förenar redan befintliga program och handlingsplaner i staden och tar ett helhetsgrepp för Göteborgs Stad. En gemensam satsning för att möta befolkningsutvecklingen kräver riktade budget- och lönesatsningar för de yrkesgrupper som blir viktigast där vårdbiträden, undersköterska och sjuksköterska särskilt berörs. Arbetet bör vara långsiktigt och robust över tid för att kunna vara hållbart och ge effekt. En handlingsplan för Göteborgs Stad som ska ta sig an den befolkningsmässiga utmaningen bör involvera samtliga aktörer i staden för att öka förmågan till gemensamt kraftfullt agerande.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Den befolkningsmässiga utmaningen med en snabbt ökande åldrande befolkning kommer att påverka hela samhällsekonomin. Den demografiska utmaningen påverkar kommuners och regioners ekonomi. Det gör även den höga inflationen liksom de ökade energipriserna, räntekostnaderna och pensionskostnaderna.

När behovet av stöd i form av vård och omsorg kraftigt ökar innebär det ökade kostnader för drift, personalresurser och investeringar, vilket tydligt påverkar hela välfärdssektorn och det kommunala uppdraget. För att kunna möta framtiden bedömer förvaltningen att kompetensförsörjning behöver vara en utgångspunkt för att en gemensam satsning på att möta befolkningsutvecklingen kräver riktade budget- och lönesatsningar för staden. Att arbeta för åldersvänliga städer och samhällen framhålls som en viktig del i omställningen och är ett arbete som involverar alla samhällsaktörer och invånare.

Förvaltningens bedömning är att en sammanhållen plan för Göteborgs Stad är avgörande för den ekonomiska utvecklingen. Planen ska bidra till hur staden gemensamt kan ta vara på möjligheterna i befolkningsutvecklingen på både kort och lång sikt

Bedömning ur ekologisk dimension

Växande städer med en förändrad befolkningsmässig profil bidrar till påfrestningar på ekosystem. Det påverkar sanitetslösningar, energianvändning och avfallshantering. En hållbar stadsutveckling omfattar hållbart byggande och hållbar planering inklusive bostäder, offentliga platser såsom parker och torg, transporter, återvinning och säkrare kemikaliehantering.

Bedömning ur social dimension

Den befolkningsmässiga förändringen med en snabbt ökande åldrande befolkning riskerar att öka ojämlikheten i samhället.² Kriserna kan orsaka ökad konkurrens om resurser och kräver djup förståelse om vilka prioriteringar som ökar den sociala hållbarheten.

En kraftigt ökad belastning på hälso- och sjukvård ger konsekvenser som påverkar vilka prioriteringar som görs och riskerar ojämlik tillgång till vård- och omsorg.³ Det kan i förlängningen även påverka samhällets medel och resurser för skola och barnomsorg.

Merparten av 1,3 miljoner svenska anhängigvårdare kombinerar detta med lönearbete. Cirka 40 procent av yrkesverksamma anhöriga upplever en minskad arbetsförmåga till följd av anhängigvårdandet. En nyligen avlagd handling vid Linnéuniversitet visar att var

² World Social Report 2020, Inequality in a rapidly changing world, UN Nations, Department of Economic and Social Affairs. [article viewer | United Nations iLibrary \(un-ilibrary.org\)](#) hämtad den 20230322

³ [Tillståndet och utvecklingen inom hälso- och sjukvård och tandvård \(socialstyrelsen.se\)](#)

tredje upplever att det är svårt att studera eller göra karriär på grund av anhörigskapet. En stor del av anhörigvården bedrivs av kvinnor vilket i sin tur påverkar jämställdhet vad gäller heltidsarbete.⁴

Förvaltningens bedömning är att en gemensam handlingsplan för Göteborgs Stad som tar sig an och möter dessa utmaningar kan ha stor betydelse för enskilda göteborgare, familjer och grupper i alla åldrar. Göteborgs Stad behöver med stöd av forskningsunderlag, statistik och fördjupade omvärldsanalyser ta fram kunskapsunderlag och ekonomiska konsekvensanalyser som vägleder i att göra kloka prioriteringar och investeringar för att öka människors hälsa och motståndskraft på både kort och lång sikt.

Samverkan

Information ges i förvaltningsövergripande samverkansgrupp den 19 april 2023.

Beslutet skickas till

Stadsledningskontoret

Bilagor

1. Motion av Elisabet Lann (KD) och Johanna Holmdahl (KD) om en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborg, H 2022 nr 249

⁴ [Kvinnors karriärer bromsas vid vård av anhöriga - | forskning.se; Combining informal care with paid work: An exploration of working carers' situation with regards to their health status, gendered patterns of care, support and the impact of the COVID-19 pandemic](#)
Vicente, Joana 2023

Ärendet

Stadsledningskontoret har remitterat en motion gällande en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborgs Stad. Ärendet har sänts till äldre samt vård- och omsorgsnämnden för yttrande. Yttrandet ska ha kommit in till stadsledningskontoret senast den 5 maj 2023.

Beskrivning av ärendet

Göteborg och hela Sverige befinner sig i en befolkningsmässig förändring med en snabbt ökande åldrande befolkning. Detta påverkar inte bara hälso- och sjukvårdssektorn utan även hela samhällets sociala, kulturella, ekonomiska och ekologiska utveckling. Förvaltningen bedömer att utmaningarna ställer andra och nya krav på enskilda individer och samhället idag och framöver. Det ställer krav på förändring vad gäller målsättningar i program, politik och infrastruktur.

Behålla och utveckla stadens och förvaltningens pågående arbete

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen har huvudansvar för flera av Göteborgs Stads långsiktiga planer som tillsammans försöker möta de befolkningsmässiga utmaningarna. Samtliga planer ger exempel på behov av en tydlig omställning och en förflyttning där göteborgarens behov blir vägledande i prioriteringar, investeringar och insatser för hela staden.

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningens 10 årsplan

Förvaltningen har tagit fram en plan som sträcker sig över de kommande tio åren och som ska bidra till att möta den befolkningsmässiga utmaningen och en situation där Göteborgs Stad har fler äldre och färre i yrkesaktiv ålder. Planen ger förvaltningen riktning i det systematiska och långsiktiga arbetet genom tydliga prioriteringar. Planen är ett komplement till budget och verksamhetsnomineringar och kan revideras vid behov. Planen är indelad i tre fokusområden, "Aktivt och hälsosamt åldrande", "Hållbar vård och omsorg" och "Attraktiv arbetsgivare". Fokusområdena förväntas sträcka sig över en stor del av tioårsperioden. I planen ingår avgörande processer som är viktiga att utveckla, stärka och prioritera inom respektive fokusområde. Förvaltningen kommer att prioritera konkreta och långsiktiga aktiviteter som sträcker sig över planperioderna med digitalisering som verktyg.

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningens Kompetensförsörjningsplan 2022–2024

Förvaltningen har sedan 2021 arbetat med att utveckla en modell för att omhänderta utmaningen med kompetensförsörjning. Arbetet har namnet ARUBA – som står för att attrahera, rekrytera, utveckla, behålla och avveckla medarbetare. ARUBA-projektet har tagit fram en *Kompetensförsörjningsplan* med nio strategier som lägger grunden för att erbjuda attraktiva tjänster och ett hållbart arbetsliv. Planen är baserad på omvärlds- samt nulägesanalys, personalstatistik, samarbete med forskare och erfarenhetsutbyte mellan olika specialiteter och arbetsområden. Arbetet med att ta fram en kompetensförsörjningsplan har visat att Göteborgs Stad behöver utgå ännu mer ifrån dem som vi är till för genom analyser av hur invånarnas faktiska behov ser ut. Först när Göteborgs Stad har en tydlig bild av vad göteborgaren behöver i form av hälsa, omsorg och vård kan staden förstå vilken kompetens som behövs. Det ger möjlighet att utforma tydligare uppdrag och skapa attraktiva tjänster inför rekrytering. I slutändan bidrar det till att Göteborgs Stad blir en attraktiv arbetsgivare som kan erbjuda god vård och omsorg för sin invånare.

Göteborgs Stads plan för omställning till nära vård och omsorg 2022 - 2024

Planen ska vara ett underlag för att driva och samordna Göteborgs Stads utveckling i den pågående omställningen till nära vård och omsorg. Planen gäller för de sex socialförvaltningarna och tre utbildningsförvaltningar, samt stadsledningskontoret.

Planen ska skapa förutsättningar för att Göteborgs Stad ska kunna agera som en jämbördig part till regionen och vara en aktiv part inom den länsgemensamma strategin sin kallas *Färdplanen*, samt för att Göteborgs Stad ska kunna delta i utvecklingsinitiativ på nationell och regional nivå. Planen ska skapa ett gemensamt förhållningssätt när det gäller nära vård och omsorg och identifiera den förflyttning som behöver ske och vad den innebär för respektive förvaltning.

Aktiviteterna i planen ska skapa förutsättningar för verksamheter i Göteborgs Stad att ge en nära vård och omsorg och ge individer en sammanhängande vård och omsorg där den enskilde kan vara delaktig efter sina förutsättningar.

När aktiviteterna är genomförda ska följande effektmål/nyttor vara uppnådda:

- Ökad kunskap om nära vård och omsorg bland stadens medarbetare
- Tydligare, mer kända och bättre samordnade samverkansstrukturer
- Tydligare uppföljning av omfattning och kvalitet
- Gemensamt förhållningssätt till ansvarsgränser gentemot regionen
- Fler gemensamma arbetssätt och metoder som tillämpas

Göteborgs Stads handlingsplan för Åldersvänliga Göteborg 2021–2024

I maj 2021 tog kommunfullmäktige beslut om en gemensam handlingsplan för Åldersvänliga Göteborg som innehåller 21 konkreta aktiviteter. Aktiviteterna har sin grund i dialoger med seniorer i Göteborg och är framtagna och utformade av och tillsammans med tjänstepersoner från olika förvaltningar samt med invånare. Handlingsplanen för Åldersvänliga Göteborg ska utvärderas 2024 och revideras inför 2025. Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen leder arbetet och bedömer att i revideringen av handlingsplanen och i det fortsatta arbetet bör samtliga åtta av WHO:s utpekade fokusområden för Åldersvänliga städer och samhällen ingå. Det inkluderar fokusområdena *arbete, sysselsättning och medborgarinflytande* samt *samhälls- och hälsovårdstjänster* utöver de sex fokusområden Göteborgs Stad redan arbetar med. Ansvaret för uppföljningen av handlingsplanen ligger hos stadsledningskontoret.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningens bedömning är att det är positivt med en handlingsplan för att möta de demografiska utmaningarna i Göteborgs Stad. Förvaltningen bedömer att den demografiska utmaningen inte kan mötas utan en gemensam handlingsplan som möjliggör ett kraftfullt agerande som stad för att bevara välfärden.

Förvaltningen ser behov av ett arbete som förenar redan befintliga program och handlingsplaner i Göteborgs Stad och tar ett helhetsgrepp för staden. För att kunna möta framtiden behöver kompetensförsörjning vara en utgångspunkt för gemensamma satsningar. En gemensam satsning för att möta befolkningsutvecklingen kräver riktade budget- och lönesatsningar till de grupper som kommer att behövas mest för att

Göteborgs Stad ska kunna möta den befolkningsmässiga förändringen. Dessa grupper är vård- och omsorgsmedarbetare så som vårdbiträden och undersköterskor med flera. Göteborgs Stad behöver med stöd av forskningsunderlag, statistik och fördjupade omvärldsanalyser ta fram kunskapsunderlag och ekonomiska konsekvensanalyser som vägleder i att göra kloka prioriteringar och investeringar på både kort och lång sikt.

Förvaltningen ser behov av mål som är tidsatta, tydliga, konkreta och uppföljningsbara. Förvaltningen ser att det finns vinster med att Göteborgs Stad tar utgångspunkt i äldre samt vård- och omsorgsförvaltningens långsiktiga plan för att möta den demografiska utmaningen och förvaltningens kompetensförsörjningsplan. Förvaltningen bedömer att det är viktigt att samla och bygga vidare på det arbete som redan sker med att utveckla *Göteborgs Stads handlingsplan för Åldersvänliga Göteborg* som ska utvärderas 2024 och revideras inför 2025 samt *Göteborgs stads plan för omställning till nära vård och omsorg 2022-2024*.

Genom att investera gemensamt och på ett strukturerat sätt i människors hälsa och välmående kan tilliten, hälsa och motståndskraften öka på både individnivå och på samhällsnivå. Samtliga Göteborgs Stads förvaltningar och bolag tillsammans med forskning, näringsliv och civilsamhälle bör omfattas av handlingsplanen. Handlingsplanen bör innehålla ett utpekat ansvar för genomförande samt delaktighet i att utarbeta planen för att Göteborgs Stad ska kunna arbeta långsiktigt och effektivt med frågan.

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen

Simon Cederholm
Avdelningschef

Babbs Edberg
Förvaltningsdirektör